

8

**B I E N A L E
L U T K O V N I H
U S T V A R J A L C E V
S L O V E N I J E**

**MARIBOR
10.-13.
SEPTEMBER
2015**

www.lg-mb.si/bienale/
www.uln.si

An ban,
devet
podgan,
pet miši
v uhme
piši, vija
vaja ven!

Osmi kazalec

Lepa beseda lepo mesto najde 4

Mag. Julijana Bizjak Mlakar: Lutkovni ustvarjalci vabijo
v svet fantazijskih doživetij 6

Dr. Andrej Fištravec: Lutkovni impulz 7

Silvan Omerzu: Solidarnost 8

Mag. Uroš Trefalt: Doživljajsko gledališče 10

Festivalski lutkosled 12

Kdo je kdo od A do Ž 18

Osma žirija 20

Osma zgodba 22

Osmi gost 50

V premislek – na ogled 52

Jana Putrle Srdič: Corporis animati 54

Jelena Sitar Cvetko: Pavliha v uniformi 58

Lutkovno gledališče kot prostor učenja simbolnih jezikov,
predavanje in strokovni pogovor 68

Pisanje o lutkovnem gledališču in zanj, praktični seminar 69

Pogled nazaj 70

Nagrade 7. bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije 72

45 prijavljenih predstav 8. bienala 74

Sladica 76

Bienalni zakaj 78

Ustanova lutkovnih ustvarjalcev 79

Člani Ustanove lutkovnih ustvarjalcev 80

Temelji 82

Mehanizmi 83

Kako do festivalskih vstopnic

Kolofon

Foto: Sašo Kovačič, arhiv: MUZEJ NOVEJSE ZGODOVINE SLOVENIJE

Lepa beseda lepo mesto najde

Foto ARHIV MUZEJA NOVEJSE ZGODOVINE SLOVENIJE

Lutkovni ustvarjalci vabijo v svet fantazijskih doživetij

Vesela sem, da tudi letos slovenski lutkovni ustvarjalci s kakovostno ponudbo lutkovnih predstav vabijo gledalce vseh starostnih skupin na bienale lutkovnih ustvarjalcev, ki ga odlično organizira Lutkovno gledališče Maribor.

Oče slovenskega lutkarstva, slikar in lutkar Milan Klemenčič, bi se zagotovo razveselil napredka lutkovne umetnosti v Sloveniji od tedaj, ko je pred več kot sto leti javnosti prvič predstavil svoje domače malo marionetno gledališče. Od njegove znamenite lutkovne predstave *Dr. Faust* je sledil nagel razvoj lutkovne umetnosti, za katerega so zaslužni naši številni lutkovni ustvarjalci in ustvarjalke. Po zaslugi nekaterih izmed njih je lutkovno gledališče prodrlo tudi v evropski kulturni prostor. Lutkovna dediščina v Sloveniji je izdelek domače ustvarjalnosti in znanja ter je povezana z dogajanjem in kulturnim okoljem, pomembnim za slovensko zgodovino.

Selektor predstav osmega bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije mag. Uroš Trefalt je tudi letos skrbno izbral in utemeljil svoj izbor predstav, ki si zaslužijo posebno pozornost. Prepričana sem, da bodo odzivi gledalcev na lutkovne predstave, strokovna razprava o lutkovni umetnosti in o predstavah ter nadaljnji razvoj področja lutkovne umetnosti potrdili pravilnost njegovega izbora. Še večjo pozornost kakovostnim projektom lutkovnih predstav, tudi tistim izven javnih zavodov, bodo v prihodnje namenjale tudi strokovne službe ministrstva za kulturo.

Ustvarjalcem predstav in organizatorjem bienala se za dosedanje uspešno delo iskreno zahvaljujem, lutkovnim ustvarjalcem želim še naprej obilo ustvarjalnega navdiha, vsem, ki si bomo ogledali katero izmed predstav, pa želim obilo estetskih, nostalgичnih, fantazijskih in umetniških doživetij.

Mag. Julijana Bizjak Mlakar,
ministrica za kulturo Republike Slovenije

Lutkovni impulz

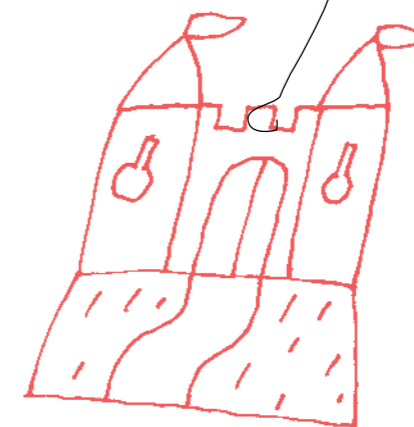
Tradicija lutkovnega umetniškega ustvarjanja v Mariboru je bogata. Umetniški ansambel lutkovnega gledališča iz leta v leto predstavlja nove umetniške dosežke. Novi prostori lutkovnega gledališča so nam lahko v velik ponos. In istočasno v izziv.

Prostori minoritske cerkve in zunanji avditorij bosta lahko skupaj s preostalimi prostori lutkovnega gledališča ustvarila možnost za nove umetniške presežke v Mariboru.

Vsem umetnikom 8. bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije želim veliko ustvarjalnega navdiha in veliko novih motivov, ki jih bodo začutili v času skupnega druženja in dela. Obiskovalcem pa ob koncu predstav impulz, da bodo tudi drugič z veseljem prišli na lutke.

Dr. Andrej Fištravec,
župan Mestne občine Maribor

An ban,
debet,
podgan,
v timsi
piši, vilja
vaja veni!

Solidarnost

Nekaj je gotovo: čas hitro teče. Dve leti sta naokoli in pred nami je nov festival. Selektor je opravil izbor in predstavil kriterije.

Izbor kaže, da prevladujejo predstave iz obeh glavnih lutkovnih ustanov, iz ljubljanskega in mariborskega lutkovnega gledališča. Videti je, da sta obe gledališči širše odprli vrata kakovostnim lutkovnim ustvarjalcem, kar je pohvale vredno, hkrati pa je opaziti, da država in občine vse manj sredstev namenjajo neinstitucionalnim gledališčem, skupinam in posameznim ustvarjalcem. Ti so se v preteklosti lahko posvečali tudi lutkarstvu za odrasle, več je bilo eksperimentiranja. Zdaj pa so prisiljeni delati bolj preverjene in komercialno usmerjene predstave za otroke. Škoda. Očitno trenutno umetnost ni v zraku, politiko pa zanimajo predvsem volivci. Zato posamezniki, še tako dobri, nimajo posebne veljave. Sem na primer bral, da je bilo na pogrebu mednarodno priznanega opernega solista Rudolfa Francla le štiriindvajset pogrebcev. Nikjer predstavnikov države, niti opere ne.

Obiskujmo predstave kolegov in bodimo prisotni na festivalih. Bodimo solidarni. Nihče ne bo namesto nas dvigal ugleda lutkarstva, če ga sami ne bomo. Znanec iz Češke mi je povedal, da ko so v njihovem gledališču uvedli lutkovne predstave za odrasle, so prvo leto hodili na vse ponovitve kar zaposleni iz gledališča ter vabili prijatelje in sorodnike. In se je obneslo. Postali so eno bolj prepoznavnih lutkovnih gledališč v svetu, njihove predstave pa obiskujejo tako otroci kot odrasli.

Nič ni samo po sebi umevno. Tudi to ne, da smo pred leti v Mariboru dobili novo lutkovno gledališče, letos pa v Ljubljani lutkovni muzej. Upam, da bo tudi letošnji festival uspešen in da bomo videli veliko dobrih predstav.

Silvan Omerzu,
predsednik Upravnega odbora
Ustanove lutkovnih ustvarjalcev Slovenije

Foto ARHIV MUZEJA NOVEJSE ZGODOVINE SLOVENIJE

Doživljajsko gledališče

Poročilo selektorja 8. bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije

V času ogleda enainštiridesetih (41) lutkovnih predstav po vsej Sloveniji ter mrzličnih potovanj iz Prage v Slovenijo in nazaj me je nenehno zaposlovalo vprašanje o namenu lutkovnega gledališča v sodobnem času. Kaj nam to lahko pove danes? Ga ohranjamo iz navade ali iz zavezanosti tradiciji? Zveni banalno in provokativno, že tolikokrat slišano?! K samospraševanju o namenu lutkovnega gledališča me je spodbudila vse večja odsotnost kakovostnih neinstitucionalnih predstav na eni strani in presenetljiva izvirnost nekaterih doživljajskih projektov in predstav na drugi. Razpet med vprašanji in državamam sem odgovor našel v povsem izvirnem dojemanju lutkovnega gledališča v Sloveniji.

Doživljajsko gledališče ali *happening*, kot ga poznamo iz 60. let prejšnjega stoletja, ni novost. Naj omenim eno najbolj znanih zgodovinskih lutkovnih skupin Bread and Puppet, ki je v tem pogledu vse do danes močno zaznamovala lutkovno gledališče po estetski, politični, dramaturški in doživljajski plati.

V Sloveniji se v stoletju, ki ga obvladujejo sodobna tehnologija in mediji, pojavlja še nekaj posebnega. Gre za predstave *V deželi prstnih lutk*, *Srce in popek* ter *Časoskop*, ki otrokom in odraslim na izviren in poseben način približujejo vprašanja življenja, smrti, fantazije in dojemanja sveta nasploh. Poudarjajo lutkovne značilnosti, ki so v današnjem digitalnem življenju otrok lahko dobrodošlo drugačne. Doživljajskost je tista, ki poudarja moč gledališča, njegovo drugačnost in edinstvenost.

Zato sem se ob ogledu predstav odločil, da dam na letošnjem bienalu prostor tistim predstavam, ki bi jih tradicionalna gledališka kritika prej označila za eksperiment kot za klasično gledališko strukturo, ki bi morda zaradi svoje neobremenjenosti ostale 'zunaj gledališča', v pozabi. Nadgradnja teh predstav ne izhaja le iz t. i. *site-specific* gledališča, ki ne ločuje gledalca od odra, temveč ga vpelje v gledališko doživetje in prostor. Stopnja več so interaktivne predstave, ki mlade gledalce vključijo v odsko dogajanje in na podlagi njihovih izkušenj naredijo iz gledalca igralca. Večina otrok, ki prihaja na take predstave, je najprej plaha in zadržana, odhajajo pa polni vtisov, idej in doživetij. Ti se dotaknejo tudi odraslih, ki gledališče (to ruši njihove utečene navade in zaznave) doživljajo po svo-

je. Izkazalo se je, da tako ustvarjalci kot gledalci hrepenijo po medsebojni komunikaciji.

Zato se doživljajskim predstavam priključuje velik del domišljijjskih predstav. Gre za predstavi *mali modri in mali rumeni* ter *Turlututu*, ki gledalca ne vključujeta v igro neposredno, a ga spodbudita, da med predstavo razmišlja ter razkriva najrazličnejše znake, pojme, asociacije in išče odgovore. Gre torej za precej abstraktno gledališče, ki dokazuje, da otrok ne smemo podcenjevati, saj predstave dojemajo na povsem drugačen način kot odrasli. Seveda pod pogojem, da gre za kakovostne koncepte, kar za izbrane predstave drži.

Predstave z resnejšo tematiko – *Račka*, *Smrt in tulipan*, *Krabat*, *Ostržek* in *Spake* – potrjujejo, da nekateri ustvarjalci in gledališča vedo, da tudi zahtevnejše teme, npr. smrt, pri otroku vzbudijo zanimanje in mu odprejo vrata v svet, ki ga še ne pozna. Učinek je enkraten. Starši so med predstavo v skrbeh, da otroci ne razumejo dogajanja, ti pa so nestrpni, ker jim starši to nenehno razlagajo in jih tako prikrajšajo za užitek pri spremljanju predstave. Značilen generacijski razkol kot posledica konservativnega vzorca: kaj je oziroma kaj bi lutkovno gledališče moralo biti.

V tem je tudi slutiti razlog za veliko število prijavljenih predstav, ki so le zapolnjevale klasične vzorce lutkovnega gledališča in niso prisluhnile otroški fantaziji ter izkoristile možnosti, ki jih ponuja lutkovni medij. Podobno grajo poslušamo že desetletja, vendar ne smemo pozabiti, da generacija Z živi v povsem drugačnem medijskem okolju kot generaciji X in Y. Svet, v katerem danes živijo otroci, ponuja 'zanimivejša' doživetja kot 'le' spremljanje skakajočih figuric. Zato potrebujejo tisto doživljajsko drugačnost, ki jo lahko ponudi zgolj lutkovno gledališče. V tem je tudi odgovor na vprašanje o smislu in nalogah sodobnega lutkovnega gledališča. Izbrane predstave ne dokazujejo samo lastne kakovosti, ampak preizkušajo lutkovne možnosti, ki so skrite v bistvu te edinstvene gledališke vrsti.

Sodelovanju pri zadnjih treh bienalih lutkovnih ustvarjalcev Slovenije se imam zahvaliti za dober vpogled v razvoj slovenskega lutkar-

stva. To razpolaga s samozavestnimi in kakovostnimi ustvarjalci, ki iz sezone v sezono dvigujejo raven produkcije. Žal po treh letih ugotavljam tudi to, da je ena od šibkih plati uprizoritev slaba dramaturgija. Pojem praktičnega dramaturga v slovenskem lutkarstvu ni nateletel na razumevanje. Večina predstav, ki sem jih letos izbral, bi bila lahko popolnejša, če bi pri njej delovala jasna in kakovostna selekcija dramaturga tako po vsebinski, besedilni kot dramaturški plati. Mnoge uprizoritve v poplavi režiserjevih idej izgubijo jasno opredeljeno zgodbo, zato nekatere ostajajo na nivoju kakovostnega vizualnega dojemanja, fabulativno pa razpadejo že po prvih minutah. To poudarjam tudi zato, ker prav odsotnost praktične dramaturgije preperečuje režiserju in umetniškemu kolektivu doseči večjo popolnost in preglednost ideje, s tem pa niža raven slovenske lutkovne produkcije.

Izbor predstav, tako tekmovalnih kot spremljevalnih, iz sezone v sezono kaže na vedno večji upad kakovostnih neinstitucionalnih skupin. Vse več je koprodukcij med lutkovnimi in dramskimi gledališči, vse manj je predstav neodvisnih skupin, kar ni niti najmanj spodbudno. Zato sem v spremljevalni informativni program uvrstil projekte, ki si zaslužijo pozornost in podporo in so namenjeni mladini: *Junak našega časa*, *Zvočna kuhna*, *Pavliha Revival*, *Vselej ista zgodba* ter *Lučka*, *grah in pero*.

Omenil sem specifičnost slovenskega lutkovnega prostora, da mnoge nove ideje prihajajo iz neodvisnega, neinstitucionalnega okolja in vnašajo v institucije svež veter, nove ideje in napredek. Ker pa tovrstne skupine in posamezniki v zadnjem času nimajo dovolj možnosti in podpore s strani kulturne politike, je tudi manj svežine in novosti v slovenskem lutkarstvu nasploh. Gledališča se zato oklepajo preizkušenih in dolgočasnih konceptov ali manj kakovostnih komercialnih ustvarjalcev.

Letošnji 8. bienale lutkovnih ustvarjalcev Slovenije je kot prirejena otroška izštevanka: *An ban, devet podgan, pet miši v uh me piši, vija vaja ven!* Otroško nesmiselna izštevanka v sebi vendarle nosi smisel, fantazijo, nostalgijo, doživetje in poezijo.

Predlog predstav za 8. bienale lutkovnih ustvarjalcev Slovenije

Tekmovalni program je razdeljen na tri sklope:

Doživljajske lutke

AEIOU gledališče za dojenčke in malčke in Hiša otrok in umetnosti:

Srce in popek

Lutkovno gledališče Zapik in Hiša otrok in umetnosti:

V deželi prstnih lutk

Lutkovno gledališče Maribor in MCLU Koper: *Časoskop*

Resne lutke [Lutke so resna stvar]

Lutkovno gledališče Ljubljana: *Račka*, *Smrt in tulipan*

Lutkovno gledališče Ljubljana, Ulrike Quady Company (NL),

00rkaan (NL) in Umetniško društvo Konj: *Krabat*

Lutkovno gledališče Ljubljana in Umetniško društvo Konj: *Ostržek*

Lutkovno gledališče Maribor: *Spake*

Domišljijjske lutke

Lutkovno gledališče Maribor: *mali modri in mali rumeni*

Lutkovno gledališče Ljubljana in Center ustvarjanja za mlade

Tinqueux (FR): *Turlututu*

Spremljevalni program:

Lutkovno gledališče Ljubljana – BiTeater: *Junak našega časa* [resne lutke]

Zavod Federacija: *Zvočna kuhna* [domišljijjske lutke]

Moment in Studio LGM: *Vselej ista zgodba* [resne lutke]

Teatro Matita: *Pavliha Revival* [doživljajske lutke]

Lutkovno gledališče Ljubljana: *Lučka*, *grah in pero* [doživljajske in domišljijjske lutke]

V Pragi, 23. maja 2015

Mag. Uroš Trefalt,
selektor 8. bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije

Festivalski lutkosled

An ban,
devet
podgan,
pet miši
v uhme
piši, vija
vaja ven!

Foto ARHIV MUZEJA NOVEJSE ZGODOVINE SLOVENIJE

Cetrtek 10. september 2015

9.00 *Mala dvorana LGM*

Lutkovno gledališče Ljubljana in Center ustvarjanja za mlade Tinqeux (FR): **Turlututu**

10.00 *Velika dvorana SNG Maribor*

Lutkovno gledališče Ljubljana, Ulrike Quade Company (NL), Oorkaan (NL), Umetniško društvo Konj: **Krabat**

11.00 *Mala dvorana LGM*

Lutkovno gledališče Ljubljana in Center ustvarjanja za mlade Tinqeux (FR): **Turlututu**

12.00 *Sončni studio LGM*

Lutkovno gledališče kot prostor učenja simbolnih jezikov

Predavanje in strokovni pogovor

17.00 *Sodni stolp*

Zoran Srdić Janežič in Jana Putrle Srdić:

Corporis animati

Otvoritev razstave z interaktivno predstavo

18.00 *Časovno okno LGM*

Pavliha v uniformi

Otvoritev razstave o partizanskem lutkovnem gledališču

19.00 *Velika dvorana LGM*

Uvodna svečanost festivala

Lutkovno gledališče Maribor: **Spake**

21.00 *Mala dvorana LGM*

Moment in Studio LGM: **Vselej ista zgodba**

22.30 *Mala dvorana LGM*

Moment in Studio LGM: **Vselej ista zgodba**

DOBER

Petek 11. september 2015

9.00 *Studio LGM*

LG Zapik in Hiša otrok in umetnosti:
V deželi prstnih lutk

10.00 *Ogledni depó pohištva PoMuM*

Lutkovno gledališče Maribor in Mednarodni center lutkovne umetnosti MCLU Koper v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Maribor: **Časoskop**

11.00 *Studio LGM*

LG Zapik in Hiša otrok in umetnosti:
V deželi prstnih lutk

12.00 *Ogledni depó pohištva PoMuM*

Lutkovno gledališče Maribor in Mednarodni center lutkovne umetnosti MCLU Koper v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Maribor: **Časoskop**

13.00 *v mestu*

Srečanje gostov festivala

16.00 *Sončni studio LGM*

Lutkovni dnevnik

Pogovor o predstavah z voditeljico Jeleno Sitar Cvetko

18.00 *Velika dvorana LGM*

Lutkovno gledališče Ljubljana in Umetniško društvo Konj: **Ostržek**

19.00 *Mala dvorana LGM*

Lutkovno gledališče Ljubljana - BiTeater:
Junak našega časa

20.30 *Mala dvorana LGM*

Lutkovno gledališče Ljubljana - BiTeater:
Junak našega časa

21.30 *Minoritski oder*

Bienalci: **Kdor miga, z[e]lo ne misli**
Mini lutkovni nokturno

Festivalski lutkosled

Sobota 12. september 2015

9.00 *Velika dvorana LGM*
Lutkovno gledališče Ljubljana:
Lučka, grah in pero

10.00 *Studio LGM*
AEIOU gledališče za dojenčke in
malčke in Hiša otrok in umetnosti:
Srce in popek

11.00 *Velika dvorana LGM*
Lutkovno gledališče Ljubljana:
Lučka, grah in pero

12.00 *Studio LGM*
AEIOU gledališče za dojenčke in
malčke in Hiša otrok in umetnosti:
Srce in popek

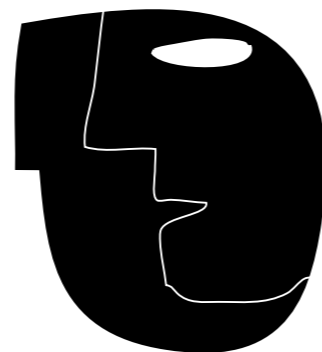
16.00 *Sončni studio LGM*
Lutkovni dnevnik
Pogovor o predstavah z voditeljico
Jelena Sitar Cvetko

18.00 *Mala dvorana LGM*
Lutkovno gledališče Maribor:
mali modri in mali rumeni

19.00 *Velika dvorana LGM*
Lutkovno gledališče Ljubljana:
Račka, Smrt in tulipan

20.00 *Mala dvorana LGM*
Lutkovno gledališče Maribor:
mali modri in mali rumeni

21.30 *Minoritski oder*
Bienalci: **Kdor poje, z[e]lo ne misli**
Mini glasbeni nokturno

Nedelja 13. september 2015

9.00 *Velika dvorana LGM*
Zavod Federacija: **Zvočna kuhna**

10.00 *na Dravi*
Teatro Matita: **Pavliha Revival**

11.00 *Velika dvorana LGM*
Zavod Federacija: **Zvočna kuhna**

13.00 *na Dravi*
Teatro Matita: **Pavliha Revival**

16.00 *Sončni studio LGM*
Lutkovni dnevnik
Pogovor o predstavah z voditeljico
Jelena Sitar Cvetko

Legenda:

- = tekmovalni program
- = spremljevalni program
- = dodatni program

17.00 *Mala dvorana LGM*
Lutkarji
Predstavitve slovenskih lutkovnih ustvarjalcev

19.00 *Velika dvorana LGM*
Zaključni dogodek s podelitvijo nagrad
Lichtbende [NL]: **TUTU**

Razstavi

Razstava *Pavliha v uniformi* bo odprta v času festivala med 10.00 in 20.00.
Razstava *Corporis animati* bo odprta od 10. 9. do 13. 9. med 10.00 in 22.00
ter od 14. 9. do 20. 9. med 16.00 in 20.00.
Ogled razstav je brezplačen.

Kdo je kdo od A do Ž

An ban,
devet
podgan,
pet miši
v uhme
piši, vija
vaja ven!

Foto ARHIV MUZEJA NOVEJSE ZGODOVINE SLOVENIJE

Osma žirija

Mednarodno žirijo 8. bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije sestavljajo (po abecedi):

- **Simon Hart, GB**
- **Mojca Jan Zoran, SI**
- **Jasna Vastl, SI**

Od diplome iz glasbe na Univerzi v Glasgowu je **Simon Hart** užil trideset let goste, pestre in uspešne umetniške kariere. Po specializaciji iz klasičnega petja na Kraljevem glasbenem kolidžu in Kraljevi akademiji za glasbo v Londonu je pel kot solist z zbori in opernimi ansambli v južni Angliji in domači Škotski. Poučeval je glasbo na Kraljevi akademiji dramskih umetnosti (RADA) in na Univerzi Kraljice Margarete v Edinburgu ter na Univerzi v Aberdeenu. Ob tem je opravil igralsko izobraževanje v bristolskem gledališču Old Vic in kot igrallec nastopil v predstavah gledališč Old Vic v Bristolu, Wolsey v Ipswichu, Dundee Rep in Eden Court v Invernessu, v Škotski operi, na televiziji in drugje. Režiral je več nagrajenih predstav.

Zadnjih dvajset let je umetniški direktor nacionalne organizacije Puppet Animation Scotland, ki podpira strateški razvoj uprizoritvenih umetnosti s poudarkom na umetniškem razvoju lutkarstva in animacije. Od leta 1984 Puppet Animation Scotland letno izvaja najobsežnejši britanski umetniški dogodek za otroke – Puppet Animation Festival, ki ga je v zadnjih petnajstih letih obiskalo preko 210.000 gledalcev po vsej Škotski. Organizirajo tudi vrhunski festival vizualnega gledališča Manipulate, ki gosti inovativne mednarodne lutkovne produkcije, animirane forme in vizualne predstave.

Simon živi in dela v Edinburgu. Ima dve hčeri, tri vnuke in starodavno zelo gluho mačko.

Mojca Jan Zoran je gledališka kritičarka, teoretičarka in esejistka, kustodinja, avtorica radijskih dram; po izobrazbi diplomirana filozofinja in literarna komparativistka z magisterijem znanosti iz filozofije ter specialistka menedžmenta.

Delovala je kot samozaposlena na področju kulture, nato bila zaposlena na Ministrstvu za kulturo RS kot strokovna svetovalka za področje uprizoritvene dejavnosti ter za sistemske zadeve na področju kulture.

Od avgusta 2014 je direktorica Slovenskega gledališkega inštituta. Napisala je več deset radijskih dram, objavila več kot sto recenzij gledaliških predstav, več deset strokovnih razprav in esejev o gledališču.

Sodelovala je v žirijah domačih in mednarodnih gledaliških festivalov in bila selektorica več lutkovnih festivalov.

Verjame v lutko!

Jasna Vastl je bila rojena v prejšnjem stoletju. Je ena od treh sester in sestra enemu bratu.

V osnovni šoli je osem let poleg alpske šole obiskovala pevski zbor in tam pela sopran.

V srednji šoli je risala, tekala in potovala.

Po krajšem študiju arhitekture se je vpisala na Akademijo za likovno umetnost Univerze v Ljubljani, se med študijem izpopolnjevala v Bratislavi in nato diplomirala iz vizualnih komunikacij. Zaključila je magistrski študij scenografije in kostumografije na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo Univerze v Ljubljani. Od leta 2010 predava predmet Scenografija – prostori igre na isti akademiji.

Ustvarja na področjih scenografije, kostumografije in oblikovanja lutk. Kot scenografka, kostumografka in oblikovalka lutk je sodelovala z večino slovenskih gledališč, ustvarjala pa je tudi v tujini (v Srbiji, Avstriji, Nemčiji in na Hrvaškem).

Pa še statistika: 59 scenografij, 46 kostumografij, 15 likovnih zasnov lutk, 3 režije, 2 samostojni in 23 skupinskih razstav, 9 nagrad.

Pripis: Z lutkami se je prvič srečala, ko je bila stara sedem let, ker je odpadla folklora.

Drugi pripis: Še vedno potuje.

Studio LGM,
12. 9. 2015 ob 10.00 in 12.00

AEIOU gledališče za dojenčke in malčke
in Hiša otrok in umetnosti

Srce in popek

Avtorice in režiserke **Katja Kähkönen, Mateja Ocepek, Katja Povše**

Dramaturg **Anže Virant**

Avtorici likovne zasnove **Katja Kähkönen, Mateja Ocepek**

Scenografke in kostumografke **Katja Kähkönen,**

Mateja Ocepek, Katja Povše

Oblikovalec zvočne podobe **Miha Šajina**

Fotograf **Matej Povše**

Izvajalki **Mateja Ocepek, Katja Povše**

Premiera 24. april 2015

Dolžina predstave 45 minut

Koproducenta **Društvo lutkovnih ustvarjalcev,**

Zavod H'art

Projekt je podprla MOL – Oddelek za kulturo.

H'art, Zavod za umetnost
Mrzli vrh 21, 5281 Spodnja Idrija
Slovenija

S www.aeiou.si

E info@aeiou.si

M 041 991 030 in 031 301 516

Društvo Hiša otrok in umetnosti
Komenskega 9, 1000 Ljubljana

S www.hisaotrok.si

K Irena Rajh Kunaver

M +386 41 663 904

E irena@hisaotrok.si

Srce in popek je svojevrstna oblika senzoričnega gledališča, didaktičnega in umetnostnega igrišča, interaktivna inštalacija in igralnica. Kirurginji vodita otroke po skrivnostnem svetu človeškega telesa, kjer se otroci-pomočniki plazijo, tipajo, preizkušajo in zabavajo. Na preprost in humoren način jim dr. Krasta in dr. Koža pomagata poiskati odgovore na njihova vprašanja, ki se pogosto porajajo, ko zaslišijo bitje srca, se soočajo z lulanjem in kakanjem, kadar se jim po glavi podi vse polno misli ali ko jim iz rane teče kri. Malo večji otroci se že sprašujejo, kaj premika roke, zakaj lahko tečemo in skočimo in seveda kako pridemo na ta svet. Otroci se z vstopom v domišljijško operacijsko sobo na sproščen in igriv način spoznavajo z organi ter s funkcijami svojega telesa in hkrati vstopajo v svet gledališko-lutkovne ter likovne umetnosti.

Predstava je nastala v okviru *Izkustvenega labirinta umetnosti* Hiše otrok in umetnosti.

Neodvisna umetniška skupina AEIOU od leta 2010 ustvarja predstave vizualnega in fizičnega gledališča ter gledališča predmetov, v katerih se gledališče prepleta z ostalimi umetniškimi praksami. Ustvarjalci skrbijo za usklajenost vsebine ter zvočne in likovne podobe, hkrati pa tudi za prilagojenost psihološki in fizični stopnji razvoja najmlajših. Medsebojna povezanost različnih umetniških vrst pripomore k celovitemu prvemu stiku malčkov s svetom umetnosti in gledališča. AEIOU od leta 2013 deluje tudi na Finskem.

Hiša otrok in umetnosti je sodoben kulturni center za razvoj ustvarjalnosti in senzibilnosti otrok in mladih. V Hiši delujejo doma in mednarodno priznani lutkovni ustvarjalci, ki svoje delo razvijajo v dialogu z otroki in ga na ta način preverjajo. Kot raziskovalci umetnosti in odnosov nenehno snujejo nove oblike gledališke komunikacije. Poleg že znanih oblik družinskega gledališča in umetniških laboratorijev Hiša razvija posebne oblike gledaliških razstav-predstav, ki združujejo interaktivno izkustveno gledališče z umetniško inštalacijo, da obiskovalci postanejo igralci in raziskovalci. V program so vključene tako sodobne gledališke forme kot tudi moderni vzgojno-izobraževalni pristopi z upoštevanjem poglobljenih načel gledališke in prvin doživljajske pedagogike. Omenjene raziskave so obrodile interaktivne predstave v okviru programskega sklopa *Izkustveni labirint umetnosti*, ki tvorijo vse večji del repertoarja Hiše.

Hiša postaja vse bolj prepoznavna in cenjena prav po svojih izkustvenih umetniških projektih, ki jo umeščajo med najpomembnejše izvajalce kakovostnih kulturnovzgojnih vsebin na področju uprizoritvenih praks v Sloveniji.

Foto: MATEJ POVŠE

Velika dvorana SNG Maribor,
10. 9. 2015 ob 10.00

Lutkovno gledališče Ljubljana,
Ulrike Quade Company (NL), OOrkaan (NL)
in Umetniško društvo Konj

Otfried Preussler Krabat

Režiserka **Ulrike Quade**

Avtor priredbe **Marcel Roijaards**

Avtor likovne podobe **Silvan Omerzu**

Kostumografka **Jacqueline Steijlen**

Oblikovalec svetlobe **Floriaan Ganzevoort**

Avtor videa **Mark Thewessen**

Izvajalci **Gašper Malnar, Martina Maurič Lazar,**
Zvezdana Novaković k. g., Simon Klavžar k. g.,
Rok Felicijan k. g.

Premiera 12. september 2014

Dolžina predstave 55 minut

Lutkovno gledališče Ljubljana – glej str. 26.

Umetniško društvo Konj – glej str. 28.

10+

Krabat je pretresljiva in domiselna glasbeno-lutkovna predstava o dobrem in zlu, nedolžnosti, prijateljstvu in ljubezni. Mladi čarovnik Krabat je vajenec pri Gospodarju črnega mlina, ki ga uroči z vražjimi ukanami. Spremenjen v krokarja leta visoko nad žitnimi polji. Kljub čudovitim občutkom, ki ga tam prevevajo, njegova sreča ne traja dolgo. Odkritje grozovite skrivnosti prisili Krabata v beg. A zanj ni odrešitve, vse dokler ne zasliši petja dekleta, ki mu vlije moči, da se dokončno postavi po robu črni magiji.

Nizozemska skupina **Ulrike Quade Company** uprizarja vizualne gledališke predstave pod umetniškim vodstvom Ulrike Quade. Njeni ustvarjalci se lotevajo tem, v katerih se odražajo problemi sodobnosti in eksistencializma. Te oblikujejo z značilno monumentalno scenografijo, pri čemer uporabljajo različne gledališke medije, tudi lutke. V iskanju novih gledaliških oblik Skupina Ulrike Quade pogosto sodeluje tudi z drugimi umetniki in ustanovami, tako v okviru nacionalnih kot tudi mednarodnih koprodukcij. V zadnjem času je ustvarjala skupaj z Jo Strømngren Kompani, Nicole Beutler Projects in The Glasshouse / Kees Roorda.
www.ulrikequade.nl

Oorkaan je edina ustanova na Nizozemskem, ki ustvarja visokokakovostno glasbeno produkcijo za otroke in mladino. Slehernemu otroku želijo ponuditi priložnost, da izkusi moč žive glasbe [klasične, jazzovske, improvizirane, vokalne ...], ki jo izvajajo najboljši glasbeniki. Vsako sezono predstavijo približno petnajst novitet in obstoječih glasbenih produkcij ter uprizorijo 250 predstav po gledališčih in koncertnih dvoranah na Nizozemskem in v tujini. Tako mladim kot tudi nekoliko bolj izkušenim glasbenikom in gledališkim ustvarjalcem ponudijo priložnost eksperimentiranja pri ustvarjanju glasbenih predstav za otroke. V okviru izobraževalnega oddelka pripravljajo obsežen izobraževalni program za osnovne šole, ki vključuje ogled predstave, ustvarjalne delavnice in strokovno učno gradivo za pedagoge. Oorkaan je razvil tudi spletno glasbeno igrico Oorkania.
www.oorkaan.nl

Foto: GREGOR GOBEC

tekmovalni
program

Velika dvorana LGM,
12. 9. 2015 ob 9.00 in 11.00

Lutkovno gledališče Ljubljana

Po motivih H. Ch. Andersena
Kraljična na zrnu graha

Lučka, grah in pero

Režiserka **Katja Povše**
Avtorica likovne podobe **Špela Trobec**
Skladateljica **Zvezdana Novaković**
Kostumograf **Iztok Hrga**
Oblikovalec luči **Kristjan Vidner**
Oblikovalec zvoka **Izidor Kozelj**

Izvajalci **Miha Arh, Maja Kunšič, Zvezdana Novaković k. g.**

Producentka **Pija Bodlaj**
Vodja predstave in tonski mojster **Izidor Kozelj**
Lučni mojster **Kristjan Vidner**
Scenski tehnik **Alojz Milošič**
Izdellovalci scene, lutk in kostumov **Iztok Bobič, Zoran Srdić, Mitja Ritmanič, Sandra Birjukov, Brina Fekonja, Mateja Šušteršič, Marjeta Valjavec, Polona Černe, Jože Lašič, Maša Kužner, Dulbo, d.o.o., Jernej Remše, s. p., Izток Hrga, Hermina Pavšin [lasulji], Špela Trobec, Špela Ulaga, Mizarstvo Tratar, s. p.**

Premiera **11. marec 2015**

Dolžina predstave **35 minut**

Lutkovno gledališče Ljubljana
Krekov trg 2, 1000 Ljubljana
S www.lgl.si
T +386 1 300 09 70
F +386 1 300 09 80
E info@lgl.si

1+

Lučka, grah in pero je predstava za najmlajše gledalce, tudi tiste, ki so prvič v gledališču. Navdihnila jo je *Kraljična na zrnu graha*, ki je bila skupaj z drugimi Andersenovimi pravljicami prvič objavljena pred 180 leti. *Lučka, grah in pero* pripoveduje o kraljeviču, ki išče kraljično zase, vendar prav nobeno dekle v njegovem širnem kraljestvu ni pravo, saj ne preneha preizkusa: da bi v pravi kraljevski postelji pod kupom žimnic začutilo eno samo samcato zrno graha. Nekoga nevihtnega dne kraljeviča iz vode reši dekle. Takoj mu je všeč in jo želi zasnoviti. Trdi, da je prava kraljična, zato preizkusi tudi njo: v kraljevsko posteljo pod kup žimnic nastavi eno samo samcato zrno graha. Ko dekle zjutraj potoži, da ob vsem obilju udobja ni moglo zatisniti očesa, je dovolj razlogov za slavlje.

Leta 1948 ustanovljeno **Lutkovno gledališče Ljubljana** se je v zadnjem desetletju soočalo z bistvenimi vodstvenimi in umetniškimi spremembami. Od leta 2009, ko se je gledališču pridružilo Gledališče za otroke in mlade, sedaj 24-članski umetniški ansambel letno ustvarja deset premiernih uprizoritev, obenem pa na repertoarju ohranja približno 40 naslovov iz preteklih sezon in odigra okoli 800 predstav v domačih šestih dvoranah (Veliki, Mali in Dramski oder, Oder pod zvezdami, Tunel in Kulturnica) ter na gostovanjih po Sloveniji in v tujini, skupno za okoli 100.000 gledalcev.

Repertoar zajema klasična in sodobna besedila slovenskih in tujih avtorjev s poudarjeno mislijo na najmlajše občinstvo v starosti med 1 in 12 let (zanje LGL izvaja približno 75 % odstotkov programa), navorja pa tudi mladostnike in odrasle.

Lutkovno gledališče Ljubljana sodeluje z drugimi slovenskimi gledališči in tujimi producenti ter organizira dva mednarodna bienalna festivala: *Lutke* in *Zlata paličica*.

V Lutkovnem gledališču Ljubljana po novem deluje Lutkovni muzej, ki si prizadeva vzpostaviti sistemsko skrb za slovensko lutkovno dediščino. Prvi muzejski projekt je bila postavitve stalne razstave na Ljubljanskem gradu konec maja 2015.

Je aktiven član mednarodnih združenj UNIMA, ASSITEJ in Small Size.

Foto: MIHA ERAS

spremljevalni
program

Velika dvorana LGM,
11. 9. 2015 ob 18.00

Lutkovno gledališče Ljubljana
in Umetniško društvo Konj

Carlo Collodi

Ostržek

Prevajalec **Albert Širok**

Režiser in avtor dramatizacije **Silvan Omerzu**

Dramaturginja **Zala Dobovšek**

Avtorica songov **Saša Eržen**

Avtor likovne podobe **Silvan Omerzu**

Avtor glasbe **Mitja Vrhovnik Smrekar**

Koreograf **Branko Potočan**

Lektorica **Irena Androjna Mencinger**

Oblikovalec svetlobe **Jaka Šimenc**

Izvajalci **Asja Kahrmanović** [Ostržek], **Miha Arh** [Mojster Tone, Ognježer, Brljav], **Iztok Valič** [Pepi, Doktor], **Polonca Kores** [Bobnar 1, Orožnik 1, Zajec 1, Vran, Tun], **Boštjan Sever** [Zvitorepka, Harlekin, Sodnik], **Sonja Kononenko** [Muren Modrec, Kolombina], **Nina Ivanič** [Zlatolaska, Pulcinella], **Irena Zubalič** [Bobnar 2, Orožnik 2, Zajec 2, Čuk, Golob]

Producentka **Pija Bodlaj**

Vodja predstave in oblikovalec zvoka **Aleš Erjavec**

Osvetljevalec **Matej Vidic**

Scenska tehnika **Iztok Vrhovnik, Andrej Slinkar**

Izdellovalci scene, mask in lutk **Silvan Omerzu, Žiga Lebar,**

Zoran Srdič, Izток Bobič, Brina Fekonja, Polona Černe

Izdellovalci kostumov **Iztok Hrga, Sandra Birukov,**

Marjeta Valjavec, Mateja Šušteršič

Garderoberki **Jadranka Pavlovič, Vita Lesnjak**

Premiera 21. april 2015

Dolžina predstave 55 minut

6+

Ostržka lahko danes v času permisivne vzgoje razumemo kot svojevrsten 'vzgojni manifest'. Gre za otroka, ki se mora do cilja prebijati skozi vrsto ovir in izzivov – in to sam, povrhu pa še siromašen. V dolgotrajnem procesu spoznavanja se mora nenehno truditi, četudi je pri tem neposlušen in izjemno svojeglav. Preden si *Ostržek* prisluzi preobrazbo v pravega dečka in postane skrben dobrosrčnež, mora na svoji koži izkusiti ves blišč in bedo tega sveta. Njegovo popotovanje je upodobljeno v obliki senčnega gledališča, ročnih lutk, mario-net in naglavnih mask. Razgibanost tako ni vpeta le v zgodbo, ampak tudi v lutkovni jezik.

Gledališče Konj je začelo delovati leta 1993 s predstavo Jana Zakonjška in Silvana Omerzua *Napravite mi krsto zanj*. Že prva predstava je napovedala specifično likovno poetiko in pogosto obravnavane teme, ki se gledalcu na odru razpirajo skozi neizprosni črni humor, in groteskne like, vstavljene v poetičen metafizični okvir. Zgodnje dionizično razvratne predstave, ki so združevale plemenitost in prostaštvo, tradicijo in sodobnost, obscenost in spiritualnost, so bile neizpodbitno namenjene odrasli publiki, zadnja leta pa Konj ustvarja tudi za otroke ter se uspešno povezuje z raznovrstnimi gledališkimi partnerji. Predstave Gledališča Konj so prepotovale ves svet, bile izdatno nagrajene, likovno in režijsko pa jih v glavnem oblikuje nagrajenec Prešernovega sklada iz leta 2006 Silvan Omerzu.

Gledališče Konj
Vrhovčeva 13, 1000 Ljubljana
K Silvan Omerzu
E silvan.omerzu@guest.arnes.si
M +386 31 640 828

Lutkovno gledališče Ljubljana – glej str. 26.

tekmovalni
program

Foto MIHA FRAS

Velika dvorana LGM,
12. 9. 2015 ob 19.00

Lutkovno gledališče Ljubljana

5+

tekmovalni
program

Račka, Smrt in tulipan

Režiser **Fabrizio Montecchi**

Avtor **Wolf Erlbruch**

Prevajalka **Veronika Simoniti**

Avtorica likovne podobe senčnih lutk **Federica Ferrari**
po motivih Wolfa Erlbrucha

Skladatelj **Mitja Vrhovnik Smrekar**

Avtorica songa **Jera Ivanc**

Scenograf in oblikovalec svetlobe **Fabrizio Montecchi**

Lektorica Irena **Androjna Mencinger**

Izvajalki **Polonca Kores, Asja Kahrmanović**

Producentka **Pija Bodlaj**

Vodja predstave in tonski tehnik **Alojz Sedovnik**

Lučni mojster **Danilo Korelec**

Scenski tehnik **Iztok Vrhovnik**

Izdelava senčnih lutk, scene in kostumov **Gregor Bajc,**
Sandra Birjukov, Izток Bobič, Polona Černe, Brina Fekonja,
Federica Ferrari, Jernej Remše s. p., Mitja Ritmanič, Zoran Srdić,
Marjeta Valjavec, Ključavničarstvo Uroš Mehle s. p.

Premiera *16. oktober 2014*

Dolžina predstave *50 minut*

Senčno predstavo je navdahnila slikanica z izvirnim naslovom *Ente, Tod und Tulpe* (2007) nemškega pisatelja in ilustratorja Wolfa Erlbrucha. Njegove slikanice odlikujeta jasno in preprosto oplemenitenje življenjskih dogodkov z rahločutno obzirnostjo ter predelovanje filozofskih tem z lahkotno poetično prozo, ki jo prežema humor. Vedro, rahločutno, a hkrati duhovito nas soočajo s težkimi temami, o katerih otroci radi sprašujejo, odrasli pa se jim večkrat najraje izogibamo. Zgodba *Račka, Smrt in tulipan* tematizira smrt. Skozi nenavadno prijateljstvo med Račko in Smrtjo, ki kljub začetni nezaupljivosti na koncu postane trdno in iskreno, otroci spoznavajo, da je tudi smrt del življenja.

Foto MIHA FRAS

Mala dvorana LGM,
10. 9. 2015 ob 9.00 in 11.00

Lutkovno gledališče Ljubljana
in Center ustvarjanja za mlade Tiqueux (FR)

2+

Turlututu

Režiser **Matija Solce**
Dramaturginja **Mateja Bizjak Petit**
Avtor likovne podobe **Hervé Tullet**
Oblikovalec svetlobe **Matija Solce**

Izvajalka **Maja Kunšič**

Producentka **Ana Rokvič Pinterič**
Vodja predstave in oblikovalec zvoka **Lojze Sedovnik**
Lučni mojster **Matej Vidic**
Scenski tehnik **Slobodan Ilić**
Izdelovalci lutk in scene **Sylvain Moreau, Iztok Bobič,**
Sandra Birjukov, Polona Černe, Larisa Kazić, Zoran Srdić

Premiera 15. november 2013

Dolžina predstave 35 minut

Lutkovna miniaturna za najmlajše temelji na dogodivščinah Turlututuja, lika, ki ga že več let razvija priznan francoski ilustrator in avtor Hervé Tullet. V predstavi Turlututu iz knjige prestopi na oder in tu se mu dogodijo čarobne gledališke stvari.

»Turlututuja ni. Padel je iz knjige in se izgubil. Kako ga najti, ko pa je Turlututu lahko manjši od bolhe ali pa višji od cerkvenega zvonika? Kako ga iskati, če ob pravih čudežnih besedah v trenutku spremeni barvo, odleti v veselje ali pa preprosto izgine? Lahko. Postanimo Turlututu! In ga ujemimo.«

Center ustvarjanja za mlade Tiqueux (Le Centre de Créations pour l'Enfance, FR) deluje od leta 1960 v šampanjskem mestu Tiqueux. Njegov glavni cilj je omogočiti dostop do sodobne umetnosti in kulturno-umetnostne vzgoje čim širši javnosti, predvsem pa otrokom in mladim, za kar je center leta 1998 prejel državno priznanje za inovacijo na področju kulturno-umetnostne vzgoje in umetniškega ustvarjanja za mlade.

Projekti skozi tesno povezanost otrok in umetnikov v sodobnih kulturnovzgojnih okvirih ponujajo pomembne umetniške izkušnje. Senzibilizacija na vseh področjih umetniškega ustvarjanja želi sprožiti igro, spoznati užitek, razvijati zavest, osvoboditi domišljijo in prav vsakega otroka spodbuditi k lastni ustvarjalnosti. Tako se pri mladih odpirajo imaginarni svetovi likovnega, literarnega, glasbenega in gibalnega področja, predvsem pa celovit vpogled v ustvarjalnost sveta. Od leta 1985 center pripravlja in promovira potujoče razstave za otroke, ki nastajajo v sodelovanju z ilustratorji in sodobnimi umetniki.

Od leta 2011 pa se je področje dejavnosti obogatilo z ustvarjanjem lutkovnih predstav. Center je član medna-rodne federacije Hiš poezije in redno prireja tudi Sejem poezije za mlade (Marché de la poésie jeunesse), edini tovrstni sejem v Franciji. Center se ukvarja tudi z založniško dejavnostjo in izdaja revijo poezije za mlade VA! ter zbirko sodobne poezije za mlade Petit Va!

Center od leta 2011 vodi Mateja Bizjak Petit, ki je pred nekaj leti v sklopu strukture ustanovila tudi Hišo slovenske poezije kot platformo za raznovrstne umetniške izmenjave med Francijo in Slovenijo.

www.danslalune.org

Lutkovno gledališče Ljubljana – glej str. 26.

Mala dvorana LGM,
11. 9. 2015 ob 19.00 in 20.30

Lutkovno gledališče Ljubljana – BiTeater

15+

spremljevalni
program

Avtorski projekt po motivih
M. J. Lermontova

Junak našega časa

Režiserka **Zala Sajko**

Dramaturg in oblikovalec svetlobe **Anže Virant**

Avtorica likovne zasnove **Brina Fekonja**

Glasbeniki **Nik Franko, Gašper Letonja, Simon Intihar**

Avtor videa **Simon Intihar**

Koreograf **Klemen Janežič**

Maskerka **Maja Ašič**

Izvajalka **Nataša Keser**

Producentka **Pia Bodlaj**

Vodji predstave **Anže Virant, Janko Oven**

Izdellovalci scenografije **Sandra Birjukov, Marjetka Valjavec,
Jernej Remše, Zala Kalan, Iztok Bobič, Zoran Srdić**

Premiera 6. junij 2014

Dolžina predstave 45 minut

Naše stvari o nas pripovedujejo drugačno zgodbo od tiste, ki jo pripovedujemo sami. S predmeti lahko konkretiziramo to, kar mislimo, da smo. A vse, kar smo, je samo virtualna, animirana vloga. Zato zgodbo junaka našega časa doživljamo prek fragmentov njegovega življenja, ki jih razkrivajo njegovi predmeti. Z animacijo znotraj gledališča predmetov se vzpostavlja medsebojni odnos med junakom-človekom in njegovimi predmeti.

Ko zagrizemo v sad spoznanja, se najdemo na točki, ko je potrebna akcija. Lahko ubijemo svojo občutljivost in se prilagodimo vlogi znotraj družbe, lahko se prepustimo melanholiji ali pa se sprijaznimo, da je navidezni jaz samo krinka, in se razgalimo pred svetom takšni, kakršni smo. Če bi nam večinski diskurz seveda to dovoljeval ...

BiTeater, projekt mladih gledaliških ustvarjalcev, je zastavljen kot platforma, ki ponuja mladim ustvarjalcem možnosti za razvoj in kreativno delo ter njihov potencial predstavlja uveljavljenim gledališčem. Lutkovno gledališče Ljubljana skuša na ta način vsaj malo omiliti stisko generacije, ki v letih krize in v (pre)majhnem kulturnem prostoru zelo težko pride do možnosti, da bi počela to, kar se morda starejšim še vedno zdi samoumevno – da bi 'opravljali svoj poklic'. Program BiTeatra nastaja v sodelovanju z mladimi avtorji in Društvom gledaliških režiserjev, in ker ni klasično repertoarno gledališče, ni zavezan estetskim konvencijam ali marketinškim imperativom. Zato je BiTeater prostor svobode.

BiTeater je našel svojo domovinsko pravico v Kulturnici na Židovski stezi 1, ki se razvija kot kreativni prostor za gledališko eksperimentiranje oziroma iskanje novih načinov uprizorjanja na področju lutkovnega gledališča, pa tudi preostalih uprizoritvenih oblik.

Foto URSKA BOLJKOVAC

Ogledni depó pohišstva PoMuM,
11. 9. 2015 ob 10.00 in 12.00

Lutkovno gledališče Maribor
in Mednarodni center lutkovne umetnosti Koper
v sodelovanju s Pokrajinskim muzejem Maribor

Časoskop

Režiser in avtor glasbe **Matija Solce**

Scenografka, avtorica lutk in kostumografka **Sara Evelyn Brown**

Dramaturginja **Katarina Klančnik Kocutar**

Lektorica **Metka Damjan**

Oblikovalec svetlobe **Miljenko Knezoci**

Oblikovalec zvoka **Marko Jakopanec**

Lutkovni tehnologi, izdelovalci lutk in kostumov

Sara Evelyn Brown, Primož Mihevc, Mojca Bernjak,

Darka Erdelji, Milan Borovič

Izdelovalca scenskih elementov **Lucijan Jošt, Branko Caserman**

Izvajalci **Miha Bezeljak** (Časostrojničar Zegn),

Danilo Trstenjak (Ritmajster), **Elena Volpi** (Nosač Vili)

Premiera 16. oktober 2014

Dolžina predstave 55 minut

Lutkovno gledališče Maribor – glej str. 38.

Mednarodni center lutkovne umetnosti

Mladinska ulica 6, 6000 Koper

S www.mclu.info

K Maja Bavdaž Gross

M +386 41 778 061

E maja.bavdaz@guest.arnes.si

6+

Skozi omaro se podajamo v osrčje starega mesta – v Burg in der Mark, Marchburg, Marburg, Markpurg ali po domače kar v Maribor. S pomočjo časoskopa lahko nato skočimo naravnost v vrtnec resničnih prigod mestnih prebivalcev številnih stoletij. Animirani predmeti, ročne lutke ter subtilne zvočne, senzualne in vizualne inštalacije prenašajo zgodovinske zgodbe med gledalce in obisk muzeja nadgrajujejo v svojevrstno umetniško izkušnjo. Soldati, peki, pinterji, veabri, birti in vahterji se že veselijo živahnega snidenja!

Predstava je dinamičen poklon Mestu ob njegovi častitljivi 850. obletnici.

Mednarodni center lutkovne umetnosti (MCLU) Koper je producent, koproducent in organizator domačih in mednarodnih lutkovnih akcij, delavnic in projektov, ki nastajajo v okviru Lutkovnega studia Lutkarnica, Teatra Matite ter mednarodnih lutkovnih in *site-specific* festivalov PUF (Koper, Izola, Piran), HistEria (Gračišče pri Kopru) in Plavajoči grad na gradu Snežnik.

MCLU sodeluje predvsem z mlado generacijo avtorjev v raziskovanju možnosti lutkovnega in alternativnega gledališča ter *site-specific* dogodkov. Od leta 2004 sodeluje z Akademijo lepih umetnosti DAMU iz Prage ter mrežo domačih in mednarodnih ustanov in producentov. Na svojih festivalih predstavlja domačo in mednarodno lutkovno in alternativno gledališče, študentske lutkovne produkcije ter organizira mednarodne lutkovne, scenografske in *site-specific* mojstrske delavnice.

Foto BOŠTJAN LAH

tekmovalni
program

Mala dvorana LGM,
12. 9. 2015 ob 18.00 in 20.00

Lutkovno gledališče Maribor

3+

tekmovalni
program

Leo Lionni mali modri in mali rumeni

Režiser in avtor likovne podobe predstave **Miha Golob**

Prevajalka **Mojca Redjko**

Lektorica **Metka Damjan**

Avtor glasbe **Vasko Atanasovski**

Asistenta režiserja **Natan Esku, Elena Volpi**

Oblikovalec svetlobe **Miljenko Knezoci**

Oblikovalec zvoka **Mitja Pastirk**

Lutkovni mojstri **Primož Mihevc, Darka Erdelji, Mojca Bernjak**

Izdelovalca scenskih elementov **Lucijan Jošt, Branko Caserman**

Izvajalca **Miha Bezeljak, Anže Zevnik**

Premiera 16. april 2015

Dolžina predstave 45 minut

Mali modri in mali rumeni sta najboljša prijatelja. Skupaj hodita v šolo in se igrata. Nekega dne se objameta in postaneta — zelena. Domov se vrneta drugačna in družini ju ne prepoznata. Mali modri in mali rumeni jočeta in jočeta ... do prepoznavnosti.

Predstava malim in velikim gledalcem skozi dinamično igro barv zastavlja veliko pomembnih vprašanj o prijateljstvu, bližini, identiteti, videzu in vsebini, snovni sestavi vsega bivajočega, o sebi in o drugih. Leo Lionni je zaslovel s slikanico *Little Blue and Little Yellow*, ki je izšla leta 1959. Je prvi ilustrator, ki je za osnovno likovno tehniko uporabljal kolaž. Ob premieri predstave je izšel tudi prvi slovenski prevod slikanice pri Miš založbi.

Lutkovno gledališče Maribor je bilo ustanovljeno 8. 12. 1973 z namenom pripravljati in redno igrati lutkovne predstave za otroke v domači dvorani, po vsej Sloveniji in v zamejstvu, kar je gledališče uspešno izvajalo. Prelomnega leta 2010 se je gledališče preselilo v prenovljene prostore minoritskega samostana na Lentu, kar je zaradi razkošja čudovitega prostora in najsodobnejše gledališke opreme omogočilo celostno prenovno delovanja in širitev programa.

Sezono sestavlja šest lutkovnih premier, ki poleg najštevilnejših otrok nagovarjajo tudi mladino in odrasle. Repertoarni poudarek je na razvoju lutkovnega medija ter prepletanju klasičnih lutkovnih tehnologij s sodobnimi animacijskimi in vizualnimi pristopi pri oblikovanju sporočilno aktualnih in angažiranih predstav. Gledališče se uspešno povezuje in gostuje po vsej Sloveniji, prisotno je na pomembnih festivalih v tujini, izvaja pa tudi mednarodne turneje.

LGM spodbuja pisanje za lutkovno gledališče in razpisuje natečaj za lutkovne predloge. Ob redni gledališki produkciji (približno 400 izvedb okoli 30 različnih naslovov) izvaja kompleksen sklop spremljevalnih kulturnovzgojnih vsebin, izvaja inovativne raziskovalno usmerjene projekte ter organizira dva festivala: mednarodni Poletni lutkovni pristan in nacionalni Bienale lutkovnih ustvarjalcev Slovenije.

Lutkovno gledališče Maribor
Vojašniški trg 2 A, 2000 Maribor
S www.lg-mb.si
T +386 2 228 19 70
F +386 2 228 19 78
M +386 51 385 343
E info@lg-mb.si

Velika dvorana LGM,
10. 9. 2015 ob 19.00

Lutkovno gledališče Maribor

15+

tekmovalni
program

Rok Vilčnik po motivih filma *Freaks*

Spake

Režiser **Bojan Labovič**

Avtorica likovne podobe **Tereza Venclová**

Avtor glasbe **Gregor Stermecki**

Dramaturg **Rok Vilčnik**

Lektor **Simon Šerbinek**

Oblikovalec svetlobe **Enver Ibrahimagić**

Oblikovalec zvoka **Mitja Pastirk**

Glasbeni producent **Peter Dekleva**

Glasbenika **Peter Dekleva, Gregor Stermecki**

Lutkovni tehnologi · izdelovalci lutk in kostumov **Primož Mihevc, Mojca Bernjak, Darka Erdelji, Milan Borovič**

Izdelovalca scenskih elementov **Lucijan Jošt, Branko Caserman**

Maskerka **Mojca Bernjak**

Izvajalci **Maksimilijan Dajčman** (Džimi Okostnjak · Džoni Polovička · Spake), **Barbara Jamšek** (Jožefina-Jožef · Frida · Rozi-Roza), **Metka Jurc** (Hans · Petruška · Roza-Rozi · Ženska z brado), **Nataša Keser k. g.** (Kleopatra · Fani Brezrok · Ko ko · Spake), **Anže Zevnik** (Herkules · Princ Radžan)

Premiera 18. september 2014

Dolžina predstave 65 minut

Lutkovni muzikal za mladino in odrasle prikazuje karavano sejmarškega cirkusa, kjer sobivajo lepi in nadarjeni cirkuški virtuozni ter strahotne pokveke, ki se postavljajo na ogled občinstvu v zgražanje in naslado. Pritlikavi Hans se zaljubi v prelepo Kleopatro, plesalko na trapezu, ki mu ljubezen navidezno vrača, zato Hans zapusti zvesto zaročenko pritlikavko Frido. Ta se bori za njegovo ljubezen, a ugotovi, da veliki lepoticini ni kos. Na zaigrani poroki Hansovi deformirani kolegi odkrijejo pravi vzrok Kleopatrine naklonjenosti in se odločijo ukrepati, saj so »spake brez napake, vsak od nas je poln navlake, in če nimaš rad nas take, pojdi ven iz naše mlake«. Končna izravnava ni tolažilna – ali pa je uporaba revanšističnega nasilja za vzpostavitvev etičnega ravnovesja sprejemljiva?

Foto BOŠTJAN LAH

Studio LGM,
11. 9. 2015 ob 9.00 in 11.00

Lutkovno gledališče Zapik
in Hiša otrok in umetnosti

V deželi prstnih lutk

Avtorja idejne zasnove **Igor Cvetko, Jelena Sitar**
Scenaristka, dramaturginja in režiserka **Jelena Sitar**
Avtor likovne podobe **Igor Cvetko**
Scenska ozadja treh otroških pesmic **Jerca Cvetko**
Scenski tehnolog **Marjan Kunaver**
Izvajalka lutkovne delavnice **Irena Rajh Kunaver**
Fotografinja **Romana Zajec**

Izvajalca **Ana Špik, Anže Virant**

Premiera 18. oktober 2014

Dolžina predstave 60 minut

Lutkovno gledališče Zapik
Gregorčičeva 13, 1000 Ljubljana
S www.lutke-zapik.si
M +386 40 732 545
M +386 40 645 934
E lutke.zapik@gmail.com

Hiša otrok in umetnosti – glej str. 22.

3+

V deželo prstnih lutk vstopimo skupaj z malo gosko Lizo, prstno lutko, ki se je izgubila in ne najde domov. Otroci ji pomagajo pri iskanju doma: v ljudskih pesmicah na različnih prizoriščih, med sencami prstov v različnih podobah in za zaveso Velikega malega prstnega gledališča. Prsti raziskujejo, božajo, žgečkajo, se igrajo stare prstne igre in uprizarjajo pravljice: o ježu in lisici, Rdeči kapici, Mojci Pokrajculji, o princu, princeski in groznem zmaju ... Prsti-lutke na vse načine zamotijo otroke pri iskanju Lizinega mesta pod soncem, dokler vsi skupaj ne obstojijo pred pravljичnim vrtiljakom ... Interaktivna izkustvena predstava družijo tradicijo s sodobnim gledališčem in raziskuje možnosti njenega dialoga. Nastala je v okviru *Izkustvenega labirinta umetnosti* v Hiši otrok in umetnosti.

Gledališče Zapik (ustanovljeno 1997) predstavlja znana slovenska lutkovna ustvarjalca: etnomuzikolog, glasbenik in likovnik Igor Cvetko ter dramaturginja, režiserka in pedagoginja Jelena Sitar. Zapik je gledališki laboratorij za raziskovanje mejnih gledaliških form na področju lutkovne umetnosti in gledališka produkcija ni edini predmet interesa avtorjev. Predstave so že od začetka delovanja Zapika komorne, interaktivne, analogne in minimalistične, s ciljem avtentičnega srečanja z gledalci, ki največkrat postanejo soigralci v skupni igri. Ustvarjalca sta avtorja vseh segmentov predstave, kar omogoča tandemu Sitar-Cvetko razvoj svojstvene poetike in Zapiku zagotavlja posebno mesto v slovenski lutkovni produkciji.

Eno od pomembnih področij Zapikovega raziskovanja in ustvarjanja je prstno gledališče. Prstna lutka je neposredno povezana s prstno igro, ki jo je Igor Cvetko temeljito obdelal kot etnomuzikolog. Njegovi knjigi *Slovenske otroške prstne igre* (1996) je sledila še razširitev, *Najmanjše igre na Slovenskem* (2000). Igorja in Jeleno pri prstnih lutkah zanima njihova posebna psihološka vrednost, saj je prostor delovanja prstnega gledališča človeška dlan, kar omogoča izvedbo igre-predstave v zaupni bližini soigralcev. V tem smislu je razumeti Jelenino knjigo *Zgodbe za lutke in prste* (2001) in Igorjevo *Veliko malo prstno gledališče* (2010). V omenjenih knjigah je očitni tudi izziv, ki ga zanj predstavlja prstno gledališče v umetniškem smislu. Z mednarodnimi nagradami se ponašata njuni prstni predstavi *Miška kaško kuhala* (1997) in *Ku-kuc, pravljice na prstih* (2008).

Foto ROMANA ZAJEC

tekmovalni
program

Mala dvorana LGM,
10. 9. 2015 ob 21.00 in 22.30

Moment in Studio LGM v sodelovanju
z gledališko akademijo DAMU v Pragi

15+

spremljevalni
program

Vselej ista zgodba

Avtor in režiser **Zoran Petrovič**
Dramaturginja **Aleksandra Blagojević**
Scenograf in kostumograf **Matic Gselman**
Oblikovalca svetlobe **Jason Smith, Šimon Koči**

Izvajalec **Tilen Kožamelj**

Premiera *31. avgust 2013*
Dolžina predstave *40 minut*

Predstava je plod raziskovalno naravnane projekta gledališča predmetov. Nastajala je v Sloveniji in na Češkem, v dveh državah z različno, a razgibano lutkovno tradicijo. V projektu, ki je zastavljen kot osebna izpoved moškega, se prepletajo animacija, igra, gib in subtilna atmosfera. Predstava skozi razumevanje fenomena tanga odpira vsakdanja, a pogosto tabuizirana vprašanja medsebojnih odnosov, predvsem pa se osredotoča na moško razumevanje lastnega obstoja v odnosu do partnerke.

Poslanstvo **Momenta** je ustvarjati in razvijati neodvisno gledališče in sorodne uprizoritvene umetnosti. Vsi projekti nastajajo skozi raziskovanje, preizkušanje, učenje in [samo]kritiko, v nenehnem iskanju izraznih možnosti in zmožnosti. Moment združuje ustvarjalce z raznovrstnih uprizoritvenih področij lutkovnega, plesnega, fizičnega, poetičnega in performativnega gledališča. Zaradi različnih ozadij ustvarjalcev so projekti zavestno raznoliki. Te raznolikosti pa so jasno izražene in medsebojno konfrontirane. Tako nastaja gledališče, ki se odmika od konvencionalnih smernic, obenem pa stremi h kakovosti, čim širši dostopnosti za raznovrstno publiko in širjenju gledališke zavesti med vsemi generacijami.

Osnovne dejavnosti so: redna produkcija sodobne uprizoritvene umetnosti, organizacija in izvedba projektov usposabljanja, programi za mlade ustvarjalce na področju uprizoritvenih umetnosti, festivalska produkcija, povezovanje uprizoritvenih umetnosti in sociale. Projekti se izvajajo z domačimi in mednarodnimi partnerji, ki jih zanima odpiranje polja sodobnega gledališča.

Studio LGM je programska platforma Lutkovnega gledališča Maribor za poskuse posameznikov in skupin, ki želijo odločneje stopiti v lutkovni prostor. Je polje izobraževalnega ter raziskovalno in eksperimentalno zasnovanega lutkovnega ustvarjanja, prostor za rušenje žanrskih predsodkov in preizkušanje novih, tudi hibridnih izrazov. Studijski programi skušajo dosežati več namenov: dosledno seznanjanje s področjem lutkovne umetnosti, izkušnjsko učenje na področju lutkovne umetnosti, svobodno raziskovanje na področju lutkovne umetnosti in uspešno ustvarjanje na področju lutkovne umetnosti. Pričakuje se angažiran prispevek vseh sodelujočih, znanja in izkušnje pa se lahko posredujejo v obliki strnjjenih seminarjev in delavnic skozi ustrezno strokovno vodenje. Glede na željeno odprtost je raznovrstne studijske programe mogoče združevati, dopolnjevati in prilagajati.

Kulturno-umetniško društvo Moment
Kamniška ulica 34, 2000 Maribor
S www.moment.si
E info@moment.si
M +386 40 696 586 (Zoran Petrovič)

Lutkovno gledališče Maribor
Vojašniški trg 2 A, 2000 Maribor
S www.lg-mb.si
T +386 2 228 19 70
F +386 2 228 19 78
M +386 51 385 343
E info@lg-mb.si

Foto MIHA SAGADIN

Na Dravi,
13. 9. 2015 ob 10.00 in 13.00

Teatro Matita

15+

spremljevalni
program

Pavliha Revival

Avtor, skladatelj in režiser **Matija Solce**
Avtorica likovne podobe **Sara Evelyn Brown**
Dramaturginja **Jelena Sitar Cvetko**

Izvajalec **Matija Solce**

Premiera *junij 2014*

Dolžina predstave *40 minut*

Na tradiciji commedie dell'arte, Everymana, Hanswursta, Pulcinelle in Harlekina vznikne nov lutkovni junak, revolucionar današnjega časa – Slovenec. Kar se je zgodilo v renesančni Italiji, se dogaja tudi pri nas: v formi tradicionalnih ročnih lutk, uličnega črnega humorja in satire, ki meji na provokacijo, vendar je kot take nihče ne more jemati resno, saj gre vendarle za lutke. Prav vsak od gledalcev postane žrtev humorja skoraj pozabljenega lutkovnega junaka Pavlihe, ki nas Slovence – prav tako kot kralj Matjaž – drami v času, ko nam trda prede in se nam zdi smeh postranska stvar. *Pavliha Revival* je preprosta, vendar ritmično in tehnično izpopolnjena lutkovna predstava za mešano občinstvo.

Teatro Matita je leta 2002 ustanovil Matija Solce, potem ko je zaključil izobraževanje na znameniti šoli ročnih lutk Bruna Leoneja v Neaplju. Matija je glasbenik, skladatelj, lutkar, igralec, organizator gledaliških in glasbenih delavnic ter mentor. Pa režiser. Pravkar opravlja doktorat na Oddelku za alternativno in lutkovno gledališče praške gledališke akademije DAMU (kjer je tudi magistriral). V svojem delu tesno prepleta glasbo in gledališče, zato se zlahka zgodi, da se njegov koncert prelevi v interaktivno gledališko predstavo ali pa lutkovna predstava neopazno postane skladba. Njegove predstave so prepotovale pol sveta ter prejele številne zavidanja vredne nagrade. Matija režira po gledališčih v Sloveniji, na Češkem pa še kje, izvaja lutkovne, gledališke in glasbene delavnice, vodi glasbeno skupino Fekete Seretlek, je član gibanja Ethno in Transit ter vsako leto organizira in vodi mednarodni projekt – Etno Hist(e)ria, HistEria ali Plava-joči grad. Ob tem v kovčku nosi nekaj predstav in jih igra naokrog.

Foto: ARHIV TEATRO MATITA

Teatro Matita
S www.teatromatita.com
K Matija Solce
M +386 40 472 730
E matija_solce@yahoo.com

Velika dvorana LGM,
13. 9. 2015 ob 9.00 in 11.00

Zavod Federacija Ljubljana

Zvočna kuhna

Avtor idejne zasnove, skladatelj in režiser **Peter Kus**
Svetovalec za likovno podobo **Andrej Štular**
Ilustratorica **Kaja Avberšek**

Izvajalec **Peter Kus**

Premiera 28. marec 2015

Dolžina predstave z delavnico 90 minut

Projekt je nastal v partnerstvu s Hišo otrok in umetnosti
ter s podporo MOL in Ministrstva za kulturo RS.

Zavod Federacija Ljubljana
Jarška cesta 14, 1000 Ljubljana
K Peter Kus
S <http://www.peterkus.net>
E info@peterkus.net
M +38641657860

5+

Okvirna tema predstave je sinestezija sluha in okusa. Dogajanje je umeščeno v kuhinjo, gledalci so gostje. Toda kuharski mojster je izgubil okus. Odkrije, da bi občutek okušanja lahko nadomestil z ustvarjanjem in poslušanjem zvokov. Iz kuharja postane glasbenik in skladatelj, ki 'kuha' zvoke, uživa v njihovih neskončnih kombinacijah in se slasti v zvočni ekstazi. Ušesa postanejo njegova usta. Predstava sledi zaporedju in dramaturgiji bogatega zvočnega kosila in se konča z delavnico, na kateri se obiskovalci v kuhanju nekaterih zvočnih jedi preizkusijo še sami.

Zavod Federacija Ljubljana je umetniška zadruga, ki združuje najrazličnejše ustvarjalce s področja uprizoritvenih umetnosti in se osredotoča na nove modele produkcije. Poleg sodobnega plesa je del programa namenjen tudi gledališču animiranih form, s katerim se v zavodu ukvarja skladatelj in gledališki ustvarjalec **Peter Kus**. V svojih avtorskih predstavah zadnjih let razvija žanr t. i. animacije zvoka, v katerem povezuje elemente glasbe in gledališča predmetov. Posveča se oblikovanju in gradnji novih glasbenih instrumentov, je avtor interaktivnih zvočnih razstav in glasbeni pedagog.

Foto ANDREJ ŠTULAR

Velika dvorana LGM,
13. 9. 2015 ob 19.00

Lichtbende (NL)

TUTU

Režiserja, avtorja likovne podobe, tehnika in izvajalca

Marie Raemakers, Rob Logister

Skladatelja in glasbenika **Axel Schappert, Helene Jank**

Dramaturginja in koreografka **Jeanette van Steen**

Vodja projekcije in animacije **Rop Severien**

Premiera 2014

Dolžina predstave 50 minut

Lichtbende, Stichting Pro Pro Producties
1 e Schinkelstraat 14, 1075 TX Amsterdam, Nizozemska
S www.lichtbende.nl
K Marie Raemakers in Rob Logister
E lichtbende@xs4all.nl
M +316 1247491

5+

Predstava se umešča v prelomno obdobje med obema vojnama, v čas poudarjene zahteve po posameznikovi svobodi, naglo razvijajoče tehnologije in pospešene medkulturne izmenjave. V zgodbi spremljamo deklico z rdečimi čevlji, ki pleše v vseh mogočih slogih eklektičnega obdobja: tango, step, vodvil, standardne plese, klasični balet, bauhaus balet ... S plesom izraža veselje, žalost in stiske, ki jih doživlja v času temeljnih sprememb. Ples je ponazoritev njenega življenja.

Podoba predstave temelji na ritmični glasbeni dramaturgiji, poudarjeni z velikimi mehanskimi in ročnimi projekcijami vsakdanjih predmetov s pomočjo *laterne magique* (= čarobne svetilke). Izvajalce – animatorje in glasbenike – ves čas predstave vidimo pri delu, kar uvaja nenavadne zasuke perspektiv in razgiba ritem zgodbe.

Mednarodno uveljavljena skupina **Lichtbende** ustvarja sodobne gledališke predstave s projekcijami *laterne magique*, praprabadice filmskega projektorja, v kombinaciji z živo odigrano glasbo, s čimer zlepi gledališče, likovno umetnost in glasbo v svojstveno celoto, blizu filmski umetnosti na njenem začetku. Zgodovinske naprave (čarobna svetilka, lajna, gramofon) so uporabljene na nov in nekonvencionalen način, ki ustvarja inovativno in unikatno mešanico senčnega gledališča in gledališča predmetov.

Skupino so leta 2010 ustanovili Marie Raemakers, Rob Logister in Axel Schappert po dvajsetih letih izkušenj pedagoškega in raziskovalnega dela na področju senčnega gledališča. V Lichtbende sta se združili dve skupini: gledališče Musiscoop pokojne mojstrice svetlobe in sence Ide Lohman in kulturnovzgojna skupina Projectie Project tandema Raemakers-Logister, ki se je specializirala na vsebine, povezane s presenetljivimi premikajočimi podobami čarobne luči.

Foto ROB LOGISTER

osmi gost

V premislek – na ogled

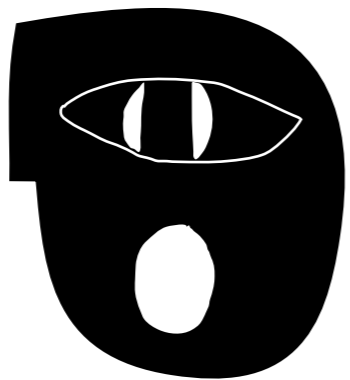

Foto ARHIV MUZEJA NOVEJŠE ZGODOVINE SLOVENIJE

Sodni stolp,
10. 9. 2015 ob 17.00

15+

Corporis animati

Interaktivna kiparska in lutkovna predstava

Režiser **Zoran Srdić Janežič**

Avtorja vsebinske zasnove **Zoran Srdić Janežič,**
Jana Putrle Srdić

Izvajalka **Aja Kobe**

Oblikovalec zvoka **Simon Bergoč**

Konstruktor robota in programer **Otto Urpelainen**

Avtor likovne zasnove lutk, animacije in scenografije

Zoran Srdić Janežič

Animatorja z AR kodo in videom **Jan Sterniša, Jože Slaček**

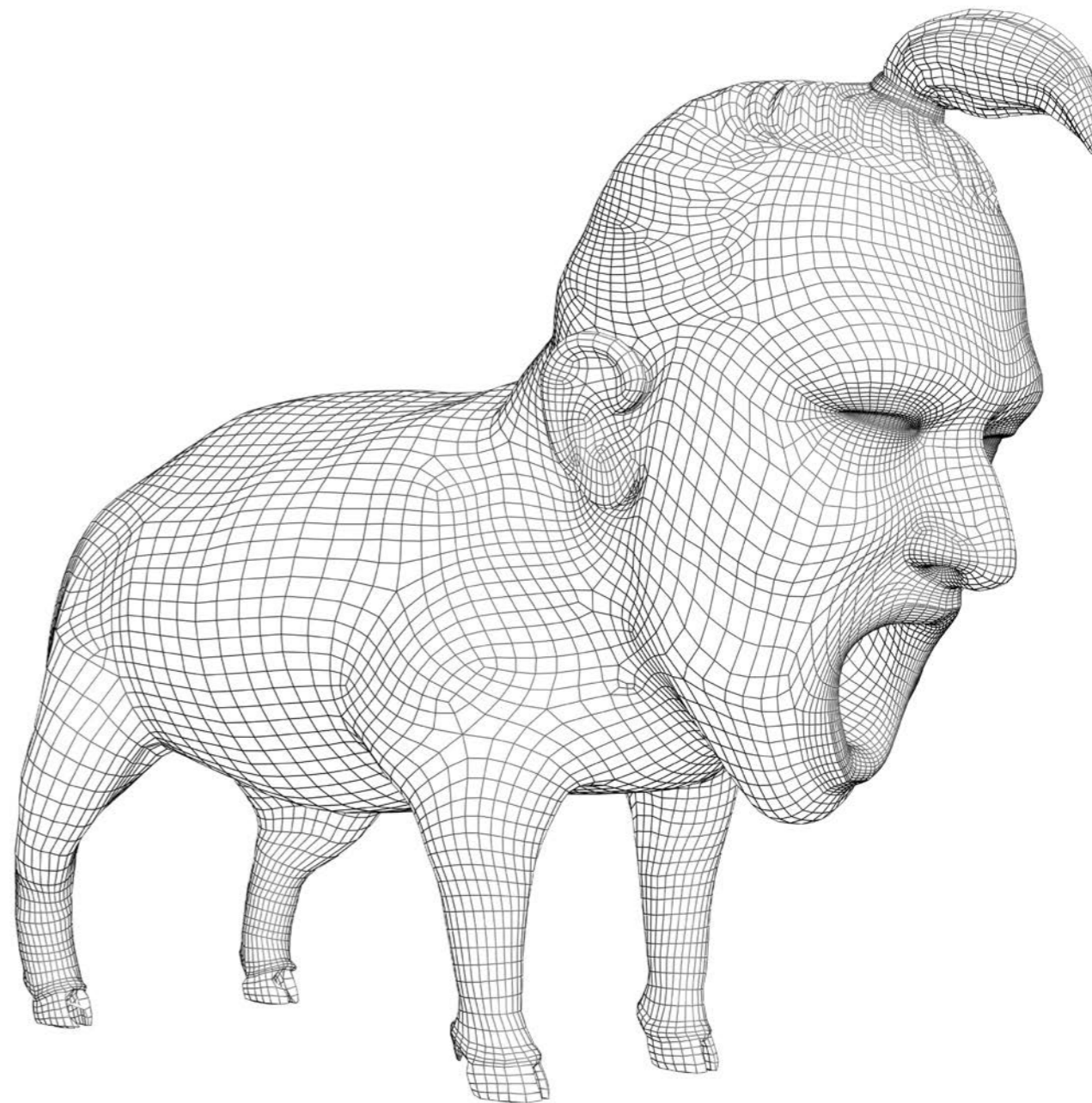
Avtorica besedila **Jana Putrle Srdić**

Izvajalec 3-D tiskanja **Poti-poti**

Producent **Zavod Gulag**

Koproducenti **Mladinski kulturni center Maribor – Kulturni inkubator,** **Lutkovno gledališče Maribor,** **Narodni dom Maribor**

ARHIV ZAVODA GULAG

Corporis animati

Raziskava materialov v sodobnem kiparstvu

Opus *Corpus indeterminata*: hibrid prašiča in človeka

Umetniški projekt *Corporis animati* je del širšega opusa *Corpus indeterminata* [= *Nedoločeno telo*], ki raziskuje uporabo različnih materialov v sodobnem kiparstvu, pri tem pa se usmerja v povezovanje kiparstva z drugimi umetniškimi zvrstmi, kot so lutke in digitalni mediji. Projekt *Corpus indeterminata* sloni na povezavi klasičnih in sodobnih medijev: kiperske tehnologije in tehnologije materialov z računalniško umetnostjo, 3-D tehnologijo in z maskami ali različnimi lutkovnimi mehanizmi. V preteklih modulih opusa, razstavljenih v Mariboru in Kranju, se je *Corpus indeterminata* dotikal tudi robotike in avtomatov.

Na vsebinski ravni se opus ukvarja z razmerjem med vrednostjo in vrednoto. Višek prašičjega in primanjkljaj človeškega kiparskega *materiala* implicirata, da je posamezne dele ali celega fizičnega prašiča [= potencialni material za prehrano] mogoče kupiti in ima določeno tržno vrednost, medtem ko je človeško telo v smislu fizičnega materiala nedotakljivo, tako rekoč sveto-nosilec življenja-vrednota. Vendarle je tudi človeško telo v specifičnih situacijah dovoljeno obravnavati kot material, na primer pri liposukciji iz estetskih razlogov. Nasprotno pa liposukcija z namenom pridobivanja materiala za umetnost ni vnaprej dovoljena, umetnik mora za pridobitev lastnega sala za to predhodno zaprositi posebno etično komisijo.

Določeni deli človeškega telesa, na primer lasje in urin, se uporabljajo v kozmetični in zdravstveni industriji ter predstavljajo sivo območje med ekstimnim in sublimnim, kar je tudi tema projekta. Že v predhodnem umetniškem delu *Lost & Found* je umetnik nakazal to nasprotje: dlaka npr. svetnika je sprejeta drugače od povprečnih človeških dlak, polstenih v oblačilo: ko se jih gledalec zave, v njem vzbudi odpor. Kar mu je bilo nekoč domače kot dlaka, se je v trenutku,

ko je to opazil na neobičajnem mestu, sprevrglo v nekaj gnusnega. Tak prenos je temelj ekstimnega.

Skozi posamezne module projekta je umetnik na percepcijski ravni razvil kip človeškega telesa s prašičjo glavo iz prašičje maščobe in za prihodnost prihranil prašičje telo s človeško glavo iz lastnega človeškega sala. Prašič s človeško glavo je bil kot množična in brezizrazna tj. neoblikovana forma razvit v 3-D programu, kjer je postal multipel. V tej fazi se je projekt *Corpus indeterminata 3-D* loteval uporabe 3-D tehnologij, kjer je razvil metodo 3-D skeniranja prašiča in umetnikovega portreta, da sta služila za modelacijo spojene podobe, namenjene za 3-D tisk. Iz teh tridimenzionalnih objektov majhnih prašičev s človeško glavo je nastala računalniška animacija, uporabljena tudi v *Corporis animati*.

Corporis animati: iz fizičnega v digitalni prostor in nazaj

Poleg tematike odnosa med prašičjim materialom (prehrano) in človeškim salom pa *Corporis animati* tokrat sopostavlja živo telo (izvajalko in interaktivne obiskovalce) z neživim animiranim objektom (lutkami in virtualnimi tridimenzionalnimi prašiči) ter hibridnimi telesi. Ta telesa so v umetniškem projektu rezultat stapljanja človeka s prašičem – kar je paradoksalno neantropocentričen pristop v novi dobi človeka.

Corporis animati je samostojen modul, ki sledi Benjaminovi teoriji umetnine kot reprodukcije in raziskovalnim praksam sodobnih kiparjev (Anthony Gormley, Marc Quinn, Paul McCarthy), ki uporabljajo ulitke živih teles z namenom poudarka prisotnosti / odsotnosti množičnega telesa pred ekspresivnostjo modelirane forme. Avtor oboje povezuje s poljem sodobnih lutkovnih praks in hkrati prevprašuje funkcijo 3-D matrice, performativnega telesa ter lutk v interakciji. 3-D matrica je vidna preko zaznave in projekcije AR-kode, postavljene v gledališki prostor.

Projekt raziskuje dvojno funkcijo 3-D matrice skozi opus pridobljenih skenov: ta razvojna faza je primerna za gibljivo animirano projekcijo preko AR-kode. Delo s kodo lahko omogoča projekcijo na pametnih telefonih ter tabličnih računalnikih, ki so osnova za interaktivno animacijo. V prostoru so po predstavi razstavljeni gibajoči kipi: lutke, avtomat-robot ter virtualne animacije, ki jih računalnik zazna preko AR-kode in jih projicira kot vnaprej pripravljen animirani objekt. Številni multipli prašičkov s človeško glavo so nastali na podlagi 3-D skeniranja in so projicirani iz fizičnega v digitalni prostor; obratno so ista bitjeca z AR-kodo projicirana iz digitalnega v fizični prostor.

Nova tehnologija: novi odnosi v svetu digitalne umetnosti

Razširjena resničnost (*augmented reality*) je novejša računalniška tehnologija, ki povezuje fizični svet z interaktivnim virtualnim tridimenzionalnim svetom. S pomočjo računalniškega programa naprava zazna kodo v prostoru in na njenem mestu prikaže virtualni tridimenzionalni objekt. Ta objekt je predhodno ustvarjen s 3-D animacijo, tako da lik izstopi s površine. Prednost razširjene resničnosti je, da se opazovalec še zmeraj nahaja v realnem okolju, pri tem pa lahko opazuje virtualni svet.

Danes se intermedijsko umetniško delo relativno enostavno umešča na zaslone vmesnikov, ki predstavljajo trendovske oblike komuniciranja. To pa s svojimi tehničnimi in fizikalnimi zakonitostmi usmerja umetnike k ponovnemu definiranju temeljnih postavk njihove spoznavne in estetske usmeritve. Zaslone kot elektronski prostor iz mrgolečih pikslov se odpira v kibernetško globino in utira pot v okolja, ki so v temelju drugačna od medija tiskane knjige, kipa, slike, grafike in filma. Medij zaslona simulira prehod od analognega k digitalnemu; od tradicionalno postavljenih vprašanj o resničnem ali neresničnem in podlag v naravi k ozadju, ki ga sedaj obvladuje algori-

temska matrica; torej od mimezis h konstrukciji modelov. Medrežni odnosi narekujejo novo uporabo umetnosti, ki vzpostavlja hibridnega gledalca-poslušalca-igralca, ki mora tekoče preklapljati med različnimi zaznavnimi oblikami in konceptualnimi shemami. Sodelovanje zahteva kompleksno aktivnost, ob tem pa prisotnim omogoča vključenost, možnost vplivanja in večje razumevanje dogajanja.

Projekt *Corporis animati* je prvi slovenski umetniški projekt, ki povezuje kipe v galerijskem prostoru, kodiranje z razširjeno resničnostjo in 3-D animirane objekte.

Več o celotnem projektu *Corpus indeterminata*:
<http://issuu.com/instituteforartsgulag/docs/ciiid>

Na ogled:

Sodni stolp, 10.-13. 9. 2015, 10.00-22.00

Sodni stolp, 14.-20. 9. 2015, 16.00-20.00

Jelena Sitar Cvetko

Pavliha v uniformi

Evolucija slovenske lutkovne umetnosti v času revolucije

Vojna naredi iz ljudi vojake. Uniforme oblečejo tudi lutkarji. V drugi vojni smo srečali marsikaterega lutkarja v uniformi, slavni Sergej Obrazcov [Kolland 1998, str. 2 in 196] je oblekel uniformo ruske vojske, Max Jacob [Kolland 1998, str. 96–107] je oblekel nemško. Vsak je služil svoji domovini tako v vojni kot v miru. Tudi nekatere lutke so oblekle uniforme, druge so se zadovoljile, da so uniforme nosili njihovi animatorji. Na lutkovnih odrih sta med nemškimi vojaki nastopala Kasperl in Faust, v rokah zavezniških vojakov pa sta skrbela za zabavo Punch in Petruška. Gledalci predstav lutkarjev zavezniške alianse so kot leseno lutko večkrat srečali celo Hitlerja osebno, ki se mu je navadno precej slabo godilo. Hitler kot lutka je bil v omenjenih predstavah predvsem tarča posmeha in ponižanja. Tudi pri nas se mu ni godilo nič bolje, ko je nastopil v rokah partizanskega lutkarja Milenka. Naj vas kar povabim na predstavo!

Predstava / Lutkovni variete

Silvester 1944 v Črmošnjicah. *Lutkovni variete*, na plakatu oznanjen kar z besedo *Predstava*, prvega Partizanskega lutkovnega gledališča. Predstavo v marionetni tehniki izvajajo partizani: nekateri predvojni sokolski lutkarji, igralec bivšega Klemenčičevega marionetnega gledališča in priučeni kolegi. Meh harmonike raztegne Janez Kuhar.

Najprej lutka direktorja v fraku pozdravi občinstvo – nagovor direktorja je tradicionalni uvod v lutkovne predstave. Zanimiva kombinacija: direktor v fraku v rokah uniformiranega partizana. Animator je Dušan Povh, bolj poznan kot odličen filmski ustvarjalec. Povh tudi govori. Kot piše Alenka Gerlovič, besedilo sproti stresa *kot iz rokava* [Gerlovič 1979, str. 34].

Potem ob glasbi harmonike Mornar telovadi na drogu, spretno se vrti okrog njega, naredi stojo in druge figure in v počepu seskoči. Za njim

– tudi ob harmoniki – nastopi lutka Klovn, ki se večja in manjša in ne sme manjkati v nobenem poštenem lutkovnem kabaretu. Spretni animator Lojze Lavrič je s tema točkama nastopal že pred vojno.

Nato ima govor Hitler. Govori v mariborskem dialektu z dodanimi nemškimi besedami. Ne govori, bolj laja. Duhovit govor požanje smeh. In na koncu Hitler pozdravi s *Heil*. Milenko Doberlet govorno in animacijsko upraviči sloves enega takrat najboljših slovenskih lutkarjev.

Nastopijo tudi esesovec, fašist in belogardist s popevko *Kaj bo?*, ki po vzorcu prakse frontnega gledališča pojejo pamflet na znano francosko popevko *Pariz*. Vse tri skrbi, kaj bo, ko bodo izgubili vojno. Ko Dušan Povh, Vito Globočnik in Franci Divjak – Štef odložijo lutke, se primaje na oder Mornar, tokrat pijan poje v nemščini *O moj ljubi Avguštin* in se zloži ob cestni svetilki. Za njim pripleše na oder baletka, precej podobna Marlene Dietrich, in zapoje na melodijo *Lili Marlen*:

*»Kje so tisti časi, ljubi moj mornar,
ko bili smo Nemci na svetu gospodar?*

*Zdaj ko nas v rajh nagnali so,
zavezniki zožujejo obroč strašan, ognjen ...«*

Mornar poje refren: *»O joj, Lili Marlen.«*

Po koncu štirih kitic ob melodiji Kuharjeve harmonike baletka še enkrat zableše in konča nastop s *špago*. Besedilo popevke Branka Simčiča poje Alenka Gerlovič, baletka je v spretnih rokah Lojzeta Lavriča. Mornarju Dušana Povha posoja glas Vito Globočnik.

In že smo pri zadnji točki lutkovnega varieteja, nastopu Pavlihe. Vidimo ga v uniformi s triglavko na glavi. Vodi Mulo, ki se natančno na sredi odra ustavi in se ne premakne nikamor. Karkoli Pavliha stori, nič ne pomaga. Pavliha izreče *tri tipkane vrstice dolgo kletvico* [Gerlovič 1979, str. 38]. V dialogu s Pavliho Mula izda vzrok svoje trme: v dvorani sedijo med občinstvom topničarji, z njimi in njihovimi topovi pa imajo mule slabe izkušnje. Besedilo prizora se ni ohranilo. Mula

na koncu zapoje popevko o bojevanju s svojega zornega kota:

»Če ti je, mula, kaj za živet'
in če hočeš dolgo rigat' še po svet',
če obrajtaš zadek cel,
ko topovsko vidiš cev,
stisni rep, boj se plank,
steci straaaaan.«

Pavliha je Dušan Povh, Mula pa Lojze Lavrič z glasom Alenke Gerlovič. Kuretov slovenski lutkovni junak Pavliha je tokrat v partizanski uniformi, a ohrani svojo vlogo simpatičnega zabavljaja, ki jo je prevzel od Gašperčka. Humor prizora temelji predvsem na besedilu, trmasta Mula pa daje Pavlihi tudi precej možnosti za situacijsko komiko.

Jurček in trije razbojniki

Pavliha bo nastopil tudi v naslednji lutkovni predstavi partizanov, ki jo po uspehu varietejja pripravi nekoliko spremenjena ekipa Partizanskega lutkovnega gledališča. Igra nosi naslov *Jurček in trije razbojniki*. Lutkarji v njej ne razkazujejo več lutkovnih bravur, ne želijo se norčevati, niti zabavati občinstva, ampak z lutkami pripovedujejo zgodbo.

V aktualizirani partizanski pravljичni zgodbi, namenjeni bolj otrokom kot odraslim, sokolski Jurček in Kuretov Pavliha prvič nastopita skupaj. Pavliha je pozitiven junak, partizan prvoborec, znan po svojem pogumu. Kot predstavnik dobrega na koncu ustrelji predstavnike zla, tri razbojnike, ki so požigali, ropali, zapirali. Pavliha, ki je pred vojno nastopal v stilizirani narodni noši, je zdaj v partizanski uniformi, v rokavah pa drži puško namesto ribniškega kijca ali parazola, ki ju je kot palico uporabljal v predvojnih predstavah. Menjava rekvizita ne ustreza le vsebini nove igre, ampak tudi drugi lutkovni tehniki. Ročna lutka, kar je bil Kuretov Pavliha, odlično uporablja rekvizit in lahko maha s palico po sovražnikih, marionetna lutka, kar postane Pavliha med partizani, pa nima možnosti neposredne uporabe rekvizita. Zanj je strelno orožje, ki deluje na daljavo, boljša rešitev. Povišan je tudi njegov status, kar si je priboril z junaškim bojevanjem. V tem se partizanski Pavliha, ki sicer še rad duhoviči, bistveno razlikuje od predvojnega Gašperčka in Pavlihe Tatrmana. Prej šaljivi realist, ki ga ideali manj zanimajo kot dobra klobasa, zdaj postane vnet borec za svobodo. Kot hrabri vitez bi si v pravljici zaslužil princesino roko. Prav to se tudi zgodi: Pavliha se zaljubi v sosedovo Franco, zavedno civilistko. Njej vztrajno dvori belogardist Janez, a ga ona nikakor ne mara. Mara pa hrabrega partizana in se z njim na koncu tudi poroči z dovoljenjem partizanskega komandanta (v pravljicah kralja), za katerega se izkaže, da je – njen brat. Kaj pa Jurček? Odpeljejo mu star-

še, požgejo hišo, a on ne izgubi upanja. Pogumno se pridruži partizanom in skupaj z njimi osvobodi starše iz ujetništva. Za razliko od Pavlihe je Jurček kot sokolski vzor narodno zavednega dečka ohranil svoje glavne značilnosti tudi v partizanski zgodbi. Prav lik Jurčka je omogočil predstavi dolgo življenje tudi po vojni, kjer se je predvsem v kolonijah otroških sirot občinstvo lahko identificiralo z osrednjim junakom. Kot vse poštene pravljice se tudi *Jurček* srečno konča: glavni junak se izkaže, dobro zmagaja, zlo je kaznovano, poleg že omenjene poroke pa je tu povratek Jurčkovih interniranih staršev. Domače hiše sicer ni več, ponovno združeno družino (in narod) čaka obnova.

Besedilo je pripravila Alenka Gerlovič, ki je predstavo tudi režirala. Na mostičku so bili Lavrič, Povh in Divjak, glasove pa so lutkam posojali poleg omenjenih in Globočnika še novinci: Milena Dolgan, Ive Šubic in Minka Lipovec.

Prvi ekipi izvajalcev je kmalu sledila druga, saj so bili člani Centralne tehnike potrebni pri tekočih opravilih in niso mogli gostovati po terezu. Razen učitelja in lutkarja Hinka Vilfana, ki je prevzel vlogo Pavlihe, so bili vsi drugi člani nove ekipe začetniki v lutkarstvu in prvotna ekipa je porabila kar precej časa, da so novi postali *tako dobri kot oni*. V novi zasedbi so vsi člani govorili in vodili lutke obenem. Nova ekipa je izvedla prvo predstavo 17. aprila 1945 v Semiču.

Vilfan je odlično ubesedil funkcijo in karakter svojega lika, partizanskega Pavlihe, in to oblikoval v verzih. Nastala je Pavlihova himna:

»Le ne glejte me postrani,
kdo sem, kaj sem in od kod.
Naši hrabri partizani
me poznajo vsepovsod.
V težkih borbah, na pohodu,
po dolinah, prek vasi
sem z brigadami korakal
dobre volje hrabri sin.
Kuharjem sem kašo pihal,
s šalami sem jo solil ...« [Gerlovič 1979, str. 66]

Pesem sta uglasbila kar dva komponista: Janez Kuhar in Marjan Kozina. Kuhar je skomponiral tudi muziko za harmoniko, ki je spremljala nastop telovadca in jo je ob predstavah igral Janez Koprivnikar – Maj. Od obeh himen je Vilfanov Pavliha izbral in pel Kuharjevo.

Med številnimi gostovanji nova lutkovna ekipa gostuje tudi v Vinici. Tam so igrali tudi točno na dan osvoboditve, kjer so običajnemu programu dodali tudi osmrtnico za Hitlerja. Sledila so gostovanja po Sloveniji, kar jim je omogočal nov zločljiv marionetni oder. Po 15. avgustu 1945 so Partizansko lutkovno gledališče razpustili. Načrt, da

Foto: SAŠO KOVAČIČ, arhiv: Muzej novejšje zgodovine Slovenije

odpotujejo v Beograd, kjer naj bi program posneli, se ni uresničil.

Osnove za Partizansko lutkovno gledališče ali Kaj je bilo prej

Partizanski lutkarji so nastopali z marionetami. Te vrste lutk so imele do takrat v Sloveniji že precejšnjo tradicijo. Pionir slovenskega lutkarstva slikar Milan Klemenčič je prvo lutkovno predstavo decembra 1910 odigral z marionetnimi lutkami. Predstava *Mrtvec v rdečem plašču*, odigrana doma pri Klemenčičevih v Šturjah pri Ajdovščini, je bila uvod v bogato lutkovno produkcijo najprej na Primorskem, potem pa v Ljubljani, kjer je delovalo prvo javno slovensko Marionetno lutkovno gledališče (1920–1924). Potem zasledujemo Klemenčičevo izročilo pri društvu Atena, kjer se zelo angažira Miran Jarc, skupaj s Savom Klemenčičem, Milenkem Doberletom in drugimi. In že smo pri prvem vplivu.

Način animacije lutk in visoki estetski standardi gledališča Milana Klemenčiča so našli pot v Partizansko lutkovno gledališče prav s sodelovanjem Milenka Doberleta. Njegov nastop s Hitlerjem je bil mojstrski v animacijskem in govornem smislu.

Največ vpliva na partizanske lutke prihaja iz predvojne sokolske lutkovne dejavnosti. Pod vplivom čeških marionetnih odrov so slovenski sokoli razvili bogato lutkovno dejavnost. Prirejali so prava tekmovanja, se merili med seboj v veščini animacije in govorne interpretacije, disciplini, domiselni režiji in igralskih dosežkih. Konec tridesetih let so izdajali celo svoj časopis *Sokolski lutkar*. Pred vojno je na Slovenskem delovalo sedeminštirideset sokolskih amaterskih lutkovnih gledališč. Lojze Lavrič kot začetnik in osrednja osebnost Partizanskega lutkovnega gledališča je bil del tega gibanja, prav tako je pred vojno med sokoli deloval Franci Divjak – Štef. Ni torej čudno, da sta bila tehnologija lutk in način animacije neposredno pod vplivom sokolov.

Tu je še tretji vpliv: Niko Kuret, ki Slovincem priskrbi Pavliho. Njegov Pavliha je sprva samo glas na radiu, potem oživi na odru kot ročna lutka in se začne širiti po Sloveniji. Kuret želi, da bi pojav prerasel v gibanje, kar prepreči vojna.

Lutkovni junaki: Gašperček, Pavliha in Jurček

V Sloveniji smo vsi v *žlahti*, se radi pošalimo. In kakor ljudje, tako njihove lutke. Tudi te so si večkrat v sorodu. Hkrati z vplivi na Partizansko lutkovno gledališče so se pojavljali tudi liki oz. junaki v njem. Osrednji lik večine Klemenčičevih predstav je bil Gašperček. Ker je Klemenčič večino besedil, ki jih je igral v svojem gledališču, prevedel iz nemščine, je skupaj z njimi prišel na njegov oder tudi nemški lutkovni junak, komična figura tradicionalnega služabnika, kot jo poznamo že pri renesančni commedii dell'arte in Molièrovi klasi-

stični komediji. Številni narodi se ponašajo z lutkovno tradicijo, katere osrednji lik je nacionalni lutkovni junak (npr. Pulcinella, Guignol, Petruška, Punch, Kasperl, Kašparek).

S prevodom v glavnem nemške literature je k nam prišel tudi nemški Kasperl, ki ga je Klemenčič prevajal z Gašperčkom. V predstavah v glavnem skrbi za humor in velikim idejam in čustvom osrednjih junakov postavlja nasproti svoja želodec in zdravo pamet. Nekakšen Sančo Pansa ali Sganarel. Gašperčka je pri Klemenčiču igral Milenko Doberlet. Vodil in govoril ga je že v Marionetnem lutkovnem gledališču v Mestnem domu (1920–1924) in pred drugo vojno pri Klemenčiču doma na njegovem miniaturnem odru. Partizanskim lutkarjem se je torej priključil interpret Klemenčičevega osrednjega humornega junaka. Skozi Doberleta je torej z animacijo in igralsko interpretacijo na oder partizanskih lutk posredno segel tudi Milan Klemenčič.

Gašperček (češko Kašparek) je bil tudi osrednji lik sokolskih predstav. Te pa so med sokoli postajale vse bolj narodno zavedne in glavni junak je moral postati vzor pravega mladega sokola. Razigrani in včasih subverzivni Kašparek / Gašperček s svojo norčevsko čepico in njej primernim obnašanjem sčasoma ni več ustrezal namenu in značaju iger in tako se je moral spremeniti. Na oder je stopil deček, pri nas poimenovan Jurček. Z imenom naj bi kljub vsemu ohranili nekaj Gašperčkovega značaja; v jeziku namreč najdemo izraz: »*Ti pa si en Jurček!*« kar pomeni podobno kot norček. Jurček se je s sokolskega na partizanski oder sprehodil tako rekoč nespremenjen: narodno zaveden deček, discipliniran, pogumen, zvest, prijateljski in povezan z domom, družino in domovino. Jurček je bil prva Lavričeva lutka, ki jo je ta ustvaril v partizanih, a v prvi predstavi ni nastopil. Pri predstavah za otroško občinstvo, še zlasti po vojni, je Jurček služil kot identifikacijski lik. Ob Jurčku nastopa še Pavliha.

Nasprotno od Jurčka Pavliha nastopi že v prvi predstavi, na silvestrovo 1944. Počakati mora na zadnjo točko, pa vendarle nastopi. Pojavi se skupaj z Mulo, ki se ustavi sredi odra, kar vzpostavi situacijsko in besedno komiko. Kot je razvidno iz pričevanj, Pavlihi uspe zadržati nekaj norčavosti. Vsi zapiski v zvezi z odzivom občinstva omenjajo humornost Pavlihe.

Pavliha izhaja iz ljudske in umetne literarne tradicije, kjer je znan kot norček. Na lutkovni oder ga je postavil Niko Kuret, oče slovenskih ročnih lutk. Prvo predstavo z njimi je z naslovom *Gašperček kot princ* uprizoril že v Kranju leta 1934 [Sitar 2007, str. 2]. Potem je Gašperček nastopal v otroških radijskih igrah, ki niso bile nič drugega kot brana lutkovna besedila. V eni od takih oddaj 7. oktobra 1939 se je pojavil Pavliha in kar pred mikrofonom zamenjal Gašperčka. V duhovitem besedilu Kuret pove, da je nemški Gašperček vpoklican v vojsko in ga bo zamenjal slo-

venski lutkovni junak Pavliha. Sledila je pravljčna lutkovna igra *Ukra-*
deni cekini, Gašperček pa je izginil s Kuretovega repertoarja. Pol leta po radijski premieri doživi Pavliha tudi svoj gledališki krst kot ročna lutka. Bralci besedila stopijo za špansko steno, vzamejo v roke ročne lutke s struženimi lesenimi glavicami in se prelevijo v lutkarje. Povabijo otroke iz bližnjega vrtca in 13. januarja 1940 nastopijo pred publiko s predstavo *Pavliha in čarovnica*. Kmalu zatem je na sporedu prva redna lutkovna predstava *Strupena klobasa*, ki jo je v studiu spremljalo štirideset otrok (Sitar 2007, str. 4). Naslednji logični korak je javna lutkovna predstava: v Beli dvorani Grand hotela Union je 1. maja 1940 nastopil Pavlihov oder s predstavo *Kaznovana trdosrčnost ali Peteršiljkovo mamo rubijo*. Ta dan se je rodilo slovensko gledališče ročnih lutk in Pavliha je prvič javno stopil pred občinstvo. Pavliha je ročna lutka. Prevezel je vlogo Gašperčka in s tem njegovo funkcijo in njegov duh. Sprva nosi palico, da z njo maha po nasprotnikih, potem maha po njih z rdečim parazolom, pri partizanih pa kot marionetna lutka strelja tako močno, da z enim strelom pokonča kar tri razbojnik: Nemca, Italijana in domačega belogardista. Sobivanje dveh glavnih junakov v eni predstavi je zanimiv pojav. V zvezi s tem beremo zapisnik s posveta Oddelka za ljudsko prosveto v okviru Odseka za prosveto pri SNOS 25. novembra 1944, kjer med drugim piše: »Tov. Lavrič, izkušen lutkar, je podal smernice o organizaciji in delu lutkarskih gledališč oz. družin /.../ Glavni lutki bosta namesto prejšnjega Gašperčka Pavliha in Jurček.« (Gerlovič 1979, str. 53) Pavliha odstopi naslov igre in osrednji položaj v njej Jurčku. Igro naj bi lutkarji igrali tudi (ali predvsem!) otrokom in zato je prav, da je osrednji junak otrok. Tako se bodo gledalci z njim lahko identificirali. Poleg tega je bila splošno razširjena tehnika prirejanja pravljic za lutkovne odre pri Klemenčiču in pri Kuretu dodajanje obvezne komične figure, ki nastopi ob naslovnem junaku oz. predstavlja njegovo nasprotje, v pravljico pa vnese humor in akcijo. Pavliha je bil omenjenega položaja že vajen in se je dobro znašel tudi v tej vlogi.

Jurček po vojni ali Kaj je bilo potem

Osrednja osebnost povojnega lutkovnega gledališča je Lojze Kovač, ki je prevzel partizanske lutke in med drugim z ekipo igral tudi *Jurčka in tri razbojnik*e. Posamezne lutke je uporabil tudi v drugih predstavah svoje lutkovne družine. Scena za predstavo *Jurčka* ni bila izvirna, igrali so pred starimi sokolskimi scenografijami. Član gledališča Milan Sežun se spominja scene gozda, ki ga je že prej narisal Vaclav Skrušny. Ekipi se je leta 1946 pridružil Ciril Jagodic, ki je prevzel govorni del Pavlihe. Jurčka je govorno oblikovala Lojzka Učakar. Med animatorji je bil Lado Skrušny, ki je po vsej verjetnosti Jurčka tudi vodil. Tako Jagodica

kot Sežuna in Skrušnyja najdemo kasneje med sodelavci poklicnega MLG. Ločevanje animacijskega od recitativnega dela vloge je bilo v Kovačevi skupini dosledno izvajano in je postalo tudi ustaljen način dela z marionetami kasneje v ansamblu osrednjega lutkovnega gledališča v Ljubljani. Pri lutkovnih prestavah je sodelovala tudi Mila Kačič, sicer članica ansambla SNG Drame, ki je pred vojno že sodelovala s Kuretom in Pengovom v Pavlihovi družini in na Pavlihovem odru. Skupina je domovala v Narodnem domu. Prostor si je morala urediti na novo, kajti po vojni je bil v slabem stanju. Veliko pa je bilo tudi gostovanj. Potovali so največ z vlakom v otroške kolonije, obiskovali so tudi sirote iz drugih delov Jugoslavije in zdelo se je, da je Jurček s svojo tematiko zanje še posebej primeren. V kolonijah so se gostujoči lutkarji tudi prehranjevali in nekaterim je sladkobni okus mešane marmelade, ki so jo dobivali za zajtrk, ostal v trajno neprijetnem spominu. Julija leta 1949 lutke vzamejo iz uporabe. Prevzame jih Ljudska prosveta in jih razstavi na 1. tečaju za amaterske lutkovne odre v Mariboru, kjer Lavrič ob tem predava o partizanskih lutkah. Zaradi dolgoterne uporabe – Kovač je nekatere lutke uporabljal tudi v drugih predstavah – so bile lutke potrebne temeljitih popravil. Mina Pajk, ki je sešila prve kostume za lutke, je poiskala podobno blago in od moljev načete obleke zamenjala z novimi. Pri tem ji je pomagala Marjanca Jemec Božič, ki je bila tedaj v službi pri Ljudski prosveti.

14. septembra 1952 so v Dolenjskih Toplicah predstavo *Jurčka* spet zaigrali ob desetletnici ustanovitve prvih brigad na Slovenskem. Lavrič je obnovil obdelo barvo na lesenih glavicah lutk. Mestno gledališče, ki je takrat delovalo že s polno paro, je posodilo oder in nekatere igralce, Ciril Jagodic je obnovil nitke in zamenjal nekatera vodila, da bi igralci Mestnega lutkovnega gledališča lažje vodili svoje lutke. Iz tega podatka je razvidno, da Jagodic in ljubljanski poklicni lutkarji niso uporabljali enakih vodil kot sokoli oz. partizani, ampak da so jih dodatno razvili. Po vsej verjetnosti je šlo že takrat za tako imenovano *Cirilovo vago*, ki jo je Jagodic razvil skupaj s takratnim režiserjem MLG Jožetom Pengovom. Ljudska prosveta, ki stoji za obnovitvijo predstave, je k sodelovanju povabila tudi Alenko Gerlovič in Lojzeta Lavriča. Gerlovičevi je pri režiji nove postavitve pomagal Jože Pengov. Predstavo so igrali na repliki prvotne scenske postavitve Alenke Gerlovič. Obnovljena predstava je gostovala po Dolenjski in Beli krajini v septembru, po podatkih Vere Štihove pa potem še trikrat, preden so se lutke vrnile na muzejske police.

Partizanske lutke so bile tudi posnete na film, včasih pa so ob posebni priložnosti zapustile police Muzeja novejše zgodovine Slovenije, ki jih hrani, in nastopile pred občinstvom.

Obstajajo tudi kopije partizanskih lutk, s katerimi so igrali v drugi po-

lovici štiridesetih let dvajsetega stoletja mladi lutkovni amaterji pod vodstvom Lojzeta Lavriča. Z *Jurčkom* so se udeležili tudi festivala v Brnu. Leta 1947 je zbirko kopij brez Telovadca in Klovna odkupil dr. Stane Strnad, zdravnik in sokolski lutkar iz Slovenj Gradca.

Slovenske ročne lutke med drugo vojno

Manj znano je dejstvo, da je prav malo manjkalo, pa bi med partizani zaživel tudi oder ročnih lutk. Leon Otavnik – Leč, ki ga je za lutke najbrž navdušil prijatelj in sodelavec pri propagandistih na Dolenjskem Milenko Doberlet, je namreč kot modele že imel izrezane lutke iz plute, nekatere glavice pa so dobile že svoje leseno obličje v lipovini. Dušan Omahen se spominja iz plute izdelane Lečeve glavice Hitlerja. Zaradi nenadne premestitve k tehniki glavnega štaba, kjer so potrebovali spretnega likovnika za izdelavo matric, je Lečevo lutkovno gledališče ostalo nerealiziran projekt. Kako resno pa je delal na njem, dokazuje obisk Leča in Doberleta pri Filipu Kumbatoviču, vodji Oddelka za umetnost Odseka za prosveto pri Predsedstvu SNOS. Ta je napisal Cenetu Logarju, načelniku Propagandnega oddelka Glavnega štaba NOV in POS, pismo: »/.../ Pri meni sta bila tov. Otavnik Leon in tov. Doberlet Milenko zaradi lutkovnega gledališča. O zadevi lutkovnega gledališča smo že nekoč razpravljali na sestanku sekcij propagandnega oddelka glavnega štaba, ko sem zastopal gledališki sektor na štabu. /.../ Za vojsko, kakor za teren, bi bila to velika pridobitev. Tov. Otavnik je bil na tehnični fakulteti moj učenec. Zelo dobro obvlada različne kiparske tehnike (posebno les in glino), tako bi lahko v kratkem času izdelal primerne lutke. /.../« Še isti dan je bil Leč premeščen h Glavnemu štabu.

ln kaže, da v tehniki Glavnega štaba ni bilo časa za lutke. Glavice za Lečeve lutke so izginile. Misleč, da se bo vrnil nazaj k svoji 15. diviziji, kar se kasneje ni zgodilo, je bil svoje lutke pustil tam ...

V zvezi z ročnimi lutkami je nujno poudariti izid prve knjige o lutkarstvu na Slovenskem. Če marionetne lutke doživijo premiero na osvobojenem ozemlju, pa se Kuretov priročnik za ročne lutke *Pavliha* rodi skoraj tri leta prej v okupirani Ljubljani. Knjiga je rezultat predvojnega delovanja Nika Kureta in njegove Pavlihove družčine, kasneje Pavlihovega odra, in pomeni osnovo za razvoj gledališča ročnih lutk in lutkovne pedagogike v Sloveniji. Marionete so vodili partizani v lutkovnem gledališču s statusom partizanske kulturne institucije na osvobojenem ozemlju, Kuretov Pavliha v knjigi pa se je rodil med civilisti v z žico okupiranem mestu. Priročnik je izšel v želji po bolj prijetnem, zabavnem in ustvarjalnem življenju otrok in njihovih bližnjih, ki sta jim žica in policijska ura omejevali prostor in čas svobodnega gibanja. Pavliha je v rokah anonimnih igralcev in prav tako njegovih

gledalcev nastopal v sobah, v kletih, na podstrešjih in na dvoriščih. Narejen je bil iz papirja, lesa, blaga, iz krompirja. Kje in kolikokrat je Pavliha nastopil med slovenskimi otroki v vojnem času, ni znano, saj so bile to majhne, domače, neznane, za nacionalno umetnostno zgodovino nepomembne predstave, za tiste, ki so bile vanje vključene, pa verjetno odrešujoče.

Po vojni je Pavliha ostal med otroki kot ročna lutka, naredili so si ga sami ali skupaj s starši, nekateri so ga skupaj z drugimi lutkami celo kupili v trgovini in ga vključili v domačo zbirko igrač. Pojavljal se je na številnih šolskih odrih. Mestno lutkovno gledališče je Kuretovega Pavliho vključilo v svoj redni repertoar decembra 1951. Kot prvo predstavo so zaigrali *Težave Peteršiljkove mame*, besedilo, s katerim je Kuretov Pavliha pred vojno začel svojo pot med gledalce. Peteršiljski so sledile še številne druge pavlihijade, ki jih je gledališče igralo v Ljubljani in na preštevilnih gostovanjih po Sloveniji: *Čarovni klobuk* in *Čarobna skrinja* 1953, *Kljukčev rojstni dan*, *Zgodba okrog tete Kunigunde*, *Medveda lovimo*, *Hudobni graščak* in druge.

Evropski frontni teater in partizanske lutke

»Kje še v tedanji Evropi se je gibal Hitler po nitkah, ki jih je vodil partizan? Kje je še brezumno besnel pred porogljivimi, sovražnimi gledalci in jih pajacasto strumno pozdravljal s svojim Heil? In kje je partizan Pavliha nad Hitlerjem izvrševal smrtno kazen, na katero ga je obsojalo ljudstvo, pravzaprav vedno novo, razposajeno mlado in staro gledalstvo?« (Gerlovič 1979, str. 9) Tako navdušeno piše o partizanskih lutkah Vid Gregorač. Če pa na stvar pogledamo od daleč, tako prostorsko kot časovno, ugotovimo, da vojak v uniformi z lutko v resnici ni bil tako osamljen pojav v Evropi. Kot so se številne civilne dejavnosti prenesle na fronto, se je tudi nekaj lutkarstva preselilo tja in dobilo nov kontekst in nove vsebine.

Lutke so na fronto radi pošiljali, zato ker je ansambel lesenih lutk zelo skromen: igralci ne jedo, porabijo malo prostora, lahko se hitro premaknejo, predvsem pa so za razliko od vojakov odporni na sovražnikove krogle. A to je le nekaj praktičnih vzrokov. Obstajajo še vsebinski: lutke, ki ne morejo umreti, se pojavijo na fronti, kjer je smrt blizu. Vojaki živijo v stalnem kontaktu z njo, zato jim odleže kot vsem ljudem že stoletja nazaj, ko lutkovni junak s palico pretepa Smrt (ali pa tistega, ki jo lahko povzroči) in se norčuje iz nje. Še bolj se lutkarji norčujejo iz svojih sovražnikov. Na odrih zaveznikov se je našel marsikateri Hitler, ki so se mu rogali nasprotniki, ga sramotili in tolkli po njem. Vsak pošten oder zaveznikov si je privoščil enega Hitlerja, Nemci pa so s svojimi Kasperli tolkli po zaveznikih in se jim smejali. Simbol, karikatura, stilizacija, vse govori v prid uporabi lutke kot učinkovitega sredstva za

Foto: SAŠO KOVAČIČ, arhiv: Muzej novejšje zgodovine Slovenije

propagando in zabavo na fronti. Zgodovina evropskega frontnega lutkovnega gledališča je bogata. Lutke najdemo marsikje, ob njih pa marsikoga, tudi nekatera velika lutkarska imena, kot so na primer Max Jacob na nemški ali Sergej Obrazcev na ruski strani.

Na lutkovnih odrih, ki jih upravljajo znani in neznani uniformirani lutkarji, se pojavljajo tako ročne lutke kot marionete ali tiste na palicah. Igrajo kabaretno-varietejski zabavni program in tudi *velike teme*, kot je na primer tradicionalni nemški *Doktor Faust*.

V svojem članku *Lutkovna aliansa* (Kolland 1998, str. 162) prvi med zgodovinarji in teoretiki lutkovnega gledališča Henryk Jurkowski razišče pojave lutkarstva med vojno v zavezniških državah ter kot poseben fenomen obravnava lutke med slovenskimi partizani.

Sobesedilo

Kulturno-umetniško delovanje v slovenski partizanski vojski je edinstven podvig: partizani so gojili balet, opero, sodobni ples, inštrumentalno in vokalno glasbo, likovno umetnost, literaturo vseh zvrsti ... Produkcija ni le količinsko izredna, številni dosežki se ponašajo tudi z izredno kakovostjo in neverjetno odločnim in sodobnim umetniškim izrazom.

V mozaik vsega tega vrvenja sodi tudi delo Partizanskega lutkovnega gledališča. V obdobju slovenskega lutkarstva med drugo vojno je najti plodno produkcijo, ki je pomembno povezala zgodovinske danosti z aktualnim trenutkom in ustvarila pogoje za razvoj institucionalnega poklicnega lutkarstva na Slovenskem, ljubiteljskega lutkarstva in pedagoškega lutkovnega dela. V širši zgodovini slovenskega lutkovnega gledališča partizanske lutke pomenijo pomembno obdobje. Ne le zato ker smo takrat pri nas videli pravo angažirano lutkarstvo v smislu političnega in angažiranega teatra. Tudi ne le zato ker so pri predstavah sodelovali pomembni umetniki – Nikolaj Pirnat, Janez Kuhar, Marjan Kozina, Ive Šubic, Dušan Povh, Mila Kačič, Marjanca Jemec Božič, Jože Pengov in drugi – in v lutke vgradili svoje ustvarjalne napore. Uniformirane lutke so namreč združile tokove predvojnega lutkovnega delovanja pri nas in ga razvile do te mere, da si je po vojni ta umetniška veja prislužila omembe vredno mesto v družbi drugih umetnosti povojne Slovenije. Brez partizanskih lutk – Pavlihe, Hitlerja, Baletke, Mornarja, Jurčka – bi Slovenci tri leta po vojni težko pričakali dekret o ustanovitvi Mestnega lutkovnega gledališča, dobili svoje samostojno poklicno Mestno lutkovno gledališče in bili sposobni takoj začeti z delom.

Kadrovsko je ekipa partizanskih lutkarjev in predvsem njihovih učencev predstavljala pomemben del prvega ansambla MLG. Poleg formalnega statusa so pomembne tudi za estetsko-tehnološke osno-

ve, ki so bile podlaga za hiter umetniški vzpon tega teatra. Gledališče, ustanovljeno jeseni 1948, je že spomladi 1951 postreglo z *Žogico Marogico*, ki je na odru istega gledališča neprekinjeno do danes. V prvi polovici petdesetih smo dobili še *Obutega mačka* in *Zvezdico Zaspanko*, kulturni predstavi LGL. Zlato obdobje Pengovovih marionet ljubljanski lutkarji kronajo s prvo Prešernovo nagrado za lutkarsko umetnost. Lutkarji Lutkovnega gledališča Ljubljana mednarodno slovijo po marionetah: po njihovi posebni tehnologiji in veščici animaciji, ki si jo še vedno predajajo iz generacije v generacijo.

Poleg profesionalnega dela pa so iz partizanskega lutkovnega gledališča izšli tudi mentorji, ki so preko Ljudske prosvete širili znanje o lutkarstvu med amaterji.

Med vojno je izšla prva slovenska knjiga o lutkah: *Pavliha* je dragocen lutkovni priručnik s pomembno prosvetno medvojno in povojno funkcijo, saj spodbuja lastno lutkovno ustvarjalnost bralcev.

Literatura:

- Gerlovič, Alenka (1979): Partizansko lutkovno gledališče. Ljubljana. Založba Borec.
- Kolland, Dorothea (1998): FrontPuppen Theater, Puppenspieler im Kriegsgeschehen. Berlin, Puppentheater-Museum Berlin.
- Kuret, Miklavž (1942): Pavliha, knjiga o ročnih lutkah. Ljubljana, Mladinska založba.
- Loboda, Matjaž (2011): Milan Klemenčič – Iskalec lepote in pravljicnih svetov. Ljubljana, Lutkovno gledališče Ljubljana in Slovenski gledališki muzej.
- Sitar, Jelena /et al./ (2008): Po stopinjah lesene Taliže, zbornik. Ljubljana, Lutkovno gledališče Ljubljana.
- Sitar, Jelena (2007): Pavliha & Niko Kuret, katalog razstave. Koper. Gledališče Koper in Pokrajinski muzej Koper.
- Verdel, Helena (1987): Zgodovina slovenskega lutkarstva. Ljubljana, Knjižnica Mestnega gledališča ljubljanskega.

Na ogled:

Časovno okno LGM, 10.-13. 9. 2015, 10.00-22.00

Lutkovno gledališče kot prostor učenja simbolnih jezikov

Predavanje, nato strokovni pogovor o tem, zakaj vse je potrebno zgodaj stopati v lutkovni svet

Slovenska lutkovna umetnost v dobrih treh četrtinah nacionalne produkcije nagovarja mlade. S to posebnostjo samoumevno stopa na področje vzgoje in izobraževanja.

Nacionalne smernice za kulturno-umetnostno vzgojo v vzgoji in izobraževanju (2009) po zgledu osrednjega evropskega dokumenta *Road Map to Arts Education* (UNESCO 2006) obravnavajo dokazane učinke v celostnem razvoju posameznikov in celotne družbe, iz njih pa izhaja publikacija *Kulturno-umetnostna vzgoja, Priročnik s primeri dobre prakse iz vrtcev, osnovnih in srednjih šol* (Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod RS za šolstvo 2011). Smernice in priročnik navajajo cilje in načela, posebej pa poudarjajo nujno partnersko sodelovanje vzgojno-izobraževalnih organizacij s kulturnimi, saj je področje kulturno-umetnostne vzgoje potrebno bolje razviti. Kulturno-umetnostno vzgojo kot pomemben pojav na presečišču kulturnega, vzgojno-izobraževalnega in znanstvenega sektorja opredeljuje tudi *Nacionalni program za kulturo 2014-2017*, ki jo razume kot eno od primarnih področnih nalog.

Sodobne teorije (povzeto po prof. dr. Robiju Krofliču) vzgojo preko umetnosti, poleg na novo definiranih modelov vzgoje poslušanja in induktivne vzgoje, razumejo kot podporo razvoju prosocialnosti in moralnosti. Med najbolj prepoznavne metodične inovacije sodi celovit pristop Reggio Emilia, temelječ na ideji prepleta pedagogike poslušanja ter umetniškega doživetja in rabe umetniških izraznih jezikov.

V vzgoji in izobraževanju je poslušanje ključno, procese poslušanja pa s svojo empatijo, z iskanjem odnosov, s povezovanjem struktur, z milostjo, s humorjem, provokacijami in svobodnostjo najbolje podpira estetska napetost: *»/.../ Če estetika spodbuja občutljivost in zmožnost povezovanja stvari, ki so sicer med sabo močno oddaljene, in če učenje poteka preko novih povezav med ločenimi elementi, je estetika lahko pojmovana kot pomemben spodbujevalec učenja.«* (Vecchi

2010) Afirmacija lepote in uživanja v lepem je ena temeljnih antropoloških značilnosti humanega odnosa do stvarnosti.

V sodobnih teorijah vzgoje ni utilitarističnih argumentov za uvajanje umetnosti v vzgojne modele – v ospredju je ideja lepote kot vitalnega semena civilizacije. V aristoteliskem konceptu estetike posnetek stvarnosti nima zgolj mehničnega, temveč tudi stvariteljski značaj, pri čemer ima najpomembnejšo vlogo metafora (temelj simbolnega jezika), saj je povezana z raziskovalnim odnosom do realnosti in osebno participacijo. Umetnina angažira celoten spekter posameznikovih senzornih, intelektualnih, emocionalnih in motivacijskih plasti osebnosti in s prebuditvijo osebne angažiranosti spodbuja urjenje sposobnosti za spremembe.

Zato je proučevanje jezikov umetnosti in njihovo vključevanje v modele poučevanja nujna naloga pedagogov in umetnikov, tudi lutkovnih, saj je lutka v umetnosti najkompleksnejši estetski nosilec pomenske večplastnosti.

Predavatelja **Marie Raemakers** in **Rob Logister** (Lichtbende, NL)

Člana skupine Lichtbende v okviru programa ProjectieProject več kot petindvajset let izvajata vrhunske projekte kulturno-umetnostne vzgoje za šole in posameznike. Leta 2005 sta za svoje delo prejela najvišje nizozemsko priznanje na tem področju – nagrado Jan Kassies.

Predavanju po kratkem odmoru sledi strokovni pogovor kot refleksija, poskus definicije in primerjava dveh evropskih prostorov. V pogovoru sodelujejo (v abecednem zaporedju): doc. dr. Janja Batič, Polona Legvart, Alma Redžić Selimović, Darja Štirn Koren, mag. Elena Volpi in predavateljca.

Pisanje o lutkovnem gledališču in zanj

Praktični seminar za radovedne in vztrajne

8. bienale lutkovnih ustvarjalcev Slovenije letos ponuja kopico različnih izhodišč in motivacij za pisanje o lutkovnem gledališču. Program, ki vključuje stilno, generacijsko in žanrsko raznolikost, je dobra odskočna deska za navdih in urjenje, kako videno pretvoriti v besede. V intervju, kritiko, poročilo ali komentar. Kajti vsaka oblika zapisa igra pomembno vlogo tako v razvoju pisca kot v beleženju lutkovne zgodovine. Glede na preference posameznega udeleženca poskuša seminar tokratni festival zaobjeti čim bolj celostno in z različnih vidikov – novinarskega, kritiškega, umetniškega. Letošnje predstave, razstave, strokovni pogovori, sodobni in tradicionalni pristopi, prekaljeni lutkarji in tisti, ki šele vstopajo na lutkovni teritorij, naj bodo deležni refleksije, ki je v lutkovnem gledališču dandanes kronično primanjkuje.

Mentorica in vodja seminarja **Zala Dobovšek**

Zala Dobovšek je leta 2009 je diplomirala iz dramaturgije na AGRFT, izobraževala se je tudi na gledališki akademiji DAMU v Pragi na Kate-dri za alternativno in lutkovno gledališče. Piše za Radio Študent in Poglede ter različne strokovne revije. Med letoma 2009 in 2014 je delovala kot gledališka kritičarka pri časopisu Delo. Bila je članica strokovnih žirij (FBS, Teden slovenske drame, Gibanica, Festival MESS Sarajevo, Ministrstvo za kulturo) in selektorica festivalov (Festival MESS Sarajevo 2014, Zlata paličica 2013). Je članica Društva gledaliških kritikov in teatrologov Slovenije. Kot praktična dramaturginja je sodelovala v Mini teatru, ŠKUC gledališču, Mestnem gledališču ljubljanskem, Zavodu Sensorium, Lutkovnem gledališču Ljubljana, Lutkovnem gledališču Maribor in na DAMU v Pragi. Za diplomsko delo je prejela študentsko Prešernovo nagrado. Vpisana je na doktorski študij na AGRFT, njeno področje raziskovanja je *Gledališče in vojna: temeljna razmerja med uprizoritveno umetnostjo in vojnami na območju nekdanje Jugoslavije v 90. letih prejšnjega stoletja*. Je asistentka za področje dramaturgije in študijev scenskih umetnosti na AGRFT.

Pogled nazaj

Foto ARHIV MUZEJA NOVEJSE ZGODOVINE SLOVENIJE

Poročilo žirije 7. bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije 2013

Strokovna žirija v sestavi Zlatko Bourek (predsednik) ter Barbara Bulatović in Matjaž Pograjc (člana) zadovoljno ugotavlja:

- da je festival uspešno obračunal s klišeji o umetnikih, ki pijejo kot krave, kadijo kot Turki, seksajo povprek in počez kot zajci in sploh-in-oh ne počnejo nič drugega, kot kradejo državi, mestu, bogu, vašemu gasilskemu društvu, našemu kegljaškemu klubu, njihovi folklorni skupini in vsem, ki jim še niso, pa še bodo;
- in dokazal, da so vse predstave v glavnem in spremljevalnem programu dobre, lepe, zanimive, še bolj lepe in še bolj zanimive in še bolj dobre, boljše, najboljše ...

Strokovna žirija prosi, da po koncu prireditve vsi lutkarji in nelutkarji pustijo svoj žiro račun, na katerega bodo oblastniki nakazali en velik nič, kajti nasmeha, solze, objema, vdih in izdih, prejetega z ogle-dom letošnjih predstav, se ne da plačati in jih na srečo ne morejo vzeti ne Črni in ne Beli, ne Rdeči in ne Kodrlajsasti. Ta užitek je samo vaš in – na zdravje in dober tek do naslednjic.

Strokovna žirija se je odločila podeliti vse predvidene nagrade.

Posebno nagrado žirije prejmejo ustvarjalci predstave *Jaz, legenda* v produkciji Momenta iz Maribora za izvirno uporabo gledaliških konvencij.

Utemeljitev: V predstavi je čutiti intenzivno skupinsko delo z že znanim orodjem. Človeške roke so glavni akterji zapletene in precizne kirurške operacije, ki ji gledalci z zanimanjem sledimo od začetka do konca legende. S preprostimi rekviziti, kot so jabolko, hruška, drevo in platno, ustvarjajo angažirano predstavo o fiziki, metafiziki in patafiziki človeškega obstoja.

Nagrada za posebne dosežke prejme gledališče za dojenčke, malčke in starše AEIOU za odrsko sporazumevanje z najmlajšim gledališkim občinstvom v predstavi *Ti in jaz*.

Utemeljitev: Gre za izum, za novonastalo obliko gledališča pri nas, ki se mu avtorice premišljeno posvetijo v celoti, začevši s postopnim vzpostavljanjem 'igralnega' prostora. Avtorice zelo izvirno poskrbijo za odrsko sporazumevanje z najmlajšim občinstvom, ki še ne razu-

me gledališča. Z neposredno komunikacijo opravijo predpranje, pranje, centrifugo in mehčanje. Črta in pika – to lepa je slika.

Nagrada za posebne dosežke prejme Marjan Kunaver za izvedbo scenske glasbe v predstavi *Vidkova srajčica* v produkciji Lutkovnega gledališča Fru-Fru.

Utemeljitev: Z neposredno inštrumentalno spremljavo glasbenik natančno melodično in zvesto sledi, nadgrajuje in dopolnjuje vse, česar ne povesta slika in beseda: česar ne zmorejo nitke, zmorejo strune; česar ne zmoreta tkanje in polstenje, zmoreta šumenje in šelestenje.

Nagrada za posebne dosežke prejme Nebojša Pop Tasić za izvirno besedilo *Salto mortale* v produkciji Lutkovnega gledališča Maribor.

Utemeljitev: Hvaležni smo svojim staršem, da so nas poslali v šole, kjer smo se naučili pisati, in hvaležni svojim učiteljem, da so nam pokazali vélike in male črke, nas navdušili nad pisanjem mokró cve-tečih stihov prvi puncu, kratkih zgodbic za šolski časopis in dolgih jamrarij v pubertetniški skriti dnevnik, da bi končno dojeli, kako nima-mo pojma o pojmu, in skromno končali s pisanjem fejsbukovih enozložnic: ja, ne, mogoče ter wtf, lol, etc oslarij na telefon za u-la-la cvenka. Igrajo naj tisti, ki znajo igrati, in pišejo naj tisti, ki znajo pisati. Nebojša Pop Tasić zna. Zna pisati, zato naj piše, in na vekomaj amen-cuzamen, smrt gor al' dol.

Nagrada za likovno podobo prejme Svjetlan Junaković za pred-stavo *Ko je Šlemil šel v Varšavo* v produkciji Lutkovnega gledališča Maribor.

Utemeljitev: Scenografija, maske in lutke pričarajo večdimenzionalni metaforični sprehod skozi slikanico, hkrati pa so funkcionalne za odlično 'muzikantsko' animatorsko ekipo. Stara kredenca se skozi dramaturgijo potovanja spreminja zdaj v dolgo cesto, poligon zave-sti, zdaj v porcelanasti servis na polički podzavesti pa tudi v kabinet za višjo silo. Likovna in scenografska večplastnost in duhovita funk-cionalnost sta dodani vrednosti predstave o tem, kako je Šlemil po-toval oziroma doma ostal.

Nagrada za igro in animacijo prejme Elena Volpi v predstavi *Janček ježek* v produkciji Lutkovnega gledališča Maribor.

Utemeljitev: Igralka skozi spontano pripovedovanje balansira na tanki meji med igro in animacijo v pri nas manj razširjeni obliki gledališča predmetov in materiala (tako imenovanega *object theatre*, *materialteatra*). Njena animacija ni manipulacija, niti interpretacija, temveč neposredna sinteza omenjenih elementov, ki jih uravnovešeno posreduje mladim gledalcem in z neprisiljeno komunikacijo ustvarja pripovedovalski fantazijski svet.

Nagrada za igro in animacijo prejmeta Martina Maurič Lazar in Brane Vižintin v predstavi *Ti loviš!* v produkciji Lutkovnega gledališča Ljubljana.

Utemeljitev: Félix Savón, kubanski boksar, trikratni olimpijski zmagovalc v težki kategoriji, je nekoč, preden je svojega nasprotnika poslal jokat na tla, rekel: »*Tehnika je tehnika, ker brez tehnike ni tehnike.*« Na videz skrajno neumna misel je v resnici prepametna. Upo-rabna je v kuhariji, štrikariji, čiščenju stekel in celo v lutkariji, kadar Martina Maurič Lazar in Brane Vižintin v predstavi *Ti loviš!* tako dobro tehničarita, da lesenega psa zarenčita v hohov in lesenega zajca poženeta v hophop, mizo v gozd, večerjo v zajtrk, tehniko v ume-tnost, Martino v Braneta in Braneta v Martino, gledalca v uživalca, mene v tebe in tebe v mene. Dva in hkrati eno, oba. Midva.

Nagrada za najboljšo režijo prejme Silvan Omerzu za predstavi *Salto mortale* (Lutkovno gledališče Maribor) in *Ti loviš!* (Lutkovno gledališče Ljubljana).

Utemeljitev: Slaven režiser mora znati dobro zmerjati igralce z lenuhi, kričati grde in še grše besede v smeri tehnikov, metati reflektorje v tajnice in daviti producente, da njegova umetnost zasluži več denarja, več intervjujev in več tajvanskih masaž v lokalnem bordelu. Silvan Omerzu je dokazal, da noče biti slaven režiser. Je samo človek, ki misli tekst, sanja podobe, rezlja les, riše risbe, barva sceno, vijači reflektorje, prenaša zvočnike in zna najti soustvarjalce. Dela,

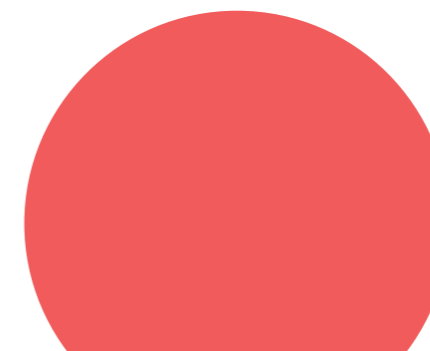
ker brez dela ni jela. Včasih ima lutke rad in včasih ne. Včasih ima rad gledališče in včasih ne. Včasih kritiki navdušeno skačejo okrog njega in včasih sam nesrečno obvisi. Z režijo predstav *Salto mortale* in *Ti loviš!* je Silvan Omerzu dokazal, da dobro gledališče ne potrebuje slavnega režiserja, temveč dobrega režiserja, ki razume drugega in drugačnega. Biti dober, ne pa slaven, je najboljša režija.

Nagrada za najboljšo uprizoritev – grand prix prejme predstava *Proces ali Žalostna zgodba Josefa K.* v produkciji Lutkovnega gledališča Maribor.

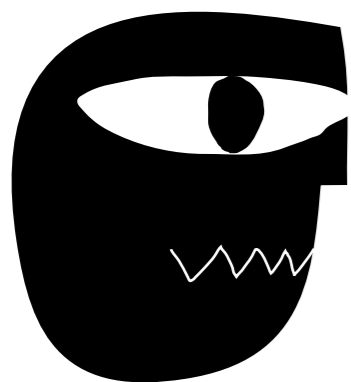
Utemeljitev: So predstave, ki spreminjajo svet, in so predstave, ki so že spremenile svet. Obstajajo pa tudi svetovi, ki bodo spremenili bodoče predstave, kajti po ogledu predstave *Proces ali Žalostna zgodba Josefa K.* si človek ne more kaj, da ne bi oblekel usnjenega plašča, vzel v roke kovinsko palico in razbil nekaj smetnjakov, malo stekla in kakšen lonc rož, potem zatulil in zakrullil ter si na koncu z veseljem odrezal glavo, da bi dal prostor nečemu boljšemu in pravičnejšemu. Ker se mu zazdi, da bi bil svet veliko lepši, če na njem ne bi več smetilo človeško bitje, temveč nekdo, ki bi bil vreden rib, ptic, oblakov, sonca, smeha in žalosti. Pravilna sovražnost človeku zbistri pamet in očisti srce in ni je lepše predstave, ki te nauči sovražiti samega sebe. Ker si kriv.

45 prijavljenih predstav 8. bienala od A do Z

1. AEIOU gledališče za dojenčke in malčke in Hiša otrok in umetnosti: **Srce in popek**
2. Brane Solce: **Papir 'n muska**
3. Družinsko gledališče Kolenc: **Volk in sedem kozličkov**
4. Festival Velenje in Lutkovno gledališče Velenje: **Metuljček Cekinček**
5. Festival Velenje in Lutkovno gledališče Velenje: **Bikec Ferdinand**
6. Festival Velenje in Lutkovno gledališče Velenje: **Trije prašički**
7. Festival Velenje in Lutkovno gledališče Velenje: **Svinjski pastir**
8. Gledališče Lalanit, Društvo lutkovnih ustvarjalcev Ljubljana in OKC Krice krace Kranj: **Nina v Čudežni deželi**
9. Gorenjsko umetniško društvo Kranjski komedijanti: **Sneguljčica**
10. KD Matita: **Pavliha revival**
11. KD Matita in DAMU (CZ): **Beckettomotive**
12. KD Matita in DAMU (CZ): **Koza Mary**
13. KUD Bob: **Strah**
14. Kulturno društvo Pupilla Lendava: **Pu**
15. Kulturno društvo Svoboda osvobaja Slovenske Konjice: **Afera Propolis**
16. LG Fru-Fru in Hiša otrok in umetnosti: **Zaljubljeni žabec**
17. LGL: **Lublana**
18. LGL: **Lučka, grah in pero**
19. LGL: **Račka, Smrt in tulipan**
20. LGL: **Štiri črne mravljice**
21. LGL: **Zverjašček**
22. LGL – BiTeater: **Junak našega časa**
23. LGL in Center ustvarjanja za mlade Tinquex (FR) /Centre de Créations pour l'Enfance Tinquex (FR): **Turlututu**
24. LGL in Umetniško društvo Konj: **Ostržek**
25. LGL, Ulrike Quade Company (NL), Oorkaan (NL), Umetniško društvo Konj: **Krabat**
26. LGL in LGM: **Alica v Čudežni deželi**
27. LGM: **Cyrano**
28. LGM in MCLU Koper: **Časoskop**
29. LGM: **mali modri in mali rumeni**
30. LGM: **O Vili, ki vidi v temi**
31. LGM: **Petelin se sestavi**
32. LGM: **Piskač iz Hamelina**
33. LGM: **Praktični nasveti za pridne otroke**
34. LGM: **Spake**
35. LGM: **Zlata ptica**
36. LG Zapik in Hiša otrok in umetnosti: **V deželi prstnih lutk**
37. MCLU Koper: **O lisički zviti tički in drugih zverinicah**
38. MG Ptuj, Gledališče Labirint in Društvo lutkovnih ustvarjalcev Ljubljana: **Palčica**
39. MG PTUJ, Društvo Lalanit Ljubljana in Otroško gledališče Potujoča hišica: **Vedno te ima nekdo rad**
40. Mini teater: **Jurček in trije razbojniki**
41. Mini teater: **Kako ujeti zvezdo**
42. Mini teater in Novo kazališče Zagreb (HR): **Vračanje**
43. Studio LGM, Moment in DAMU (CZ): **Vselej ista zgodba**
44. New Visions New Voices Theatre Company in Zavod Federacija Ljubljana: **Zao-Yin-Siao-Zi Bi-Ba-Bong (Bing, bang, boing, The Noise-Making Boy)**
45. Zavod Federacija Ljubljana: **Zvočna kuhna**

Sladica

Bienalni zakaj

Bienale lutkovnih ustvarjalcev Slovenije (v nadaljevanju: Bienale) je osrednji nacionalni lutkovni festival, ki ga organizirata Ustanova lutkovnih ustvarjalcev (v nadaljevanju: ULU) in javni zavod Lutkovno gledališče Maribor (v nadaljevanju: LGM). Festival predstavlja prerez slovenske lutkovne ustvarjalnosti zadnjih dveh let, je bienalni in se odvija v letu z liho letnico.

Namen Bienala je prikaz izbora najboljših slovenskih lutkovnih predstav preteklih dveh sezon (premierno uprizorjenih med 1. majem v letu prejšnjega festivala in 30. aprilom v letu izvedbe festivala) s težnjo predstavitev umetniških presežkov na področju lutkovne ustvarjalnosti.

Kriteriji izbora festivalskega programa so:

- kakovost
- uprizoritvena celostnost
- izvirnost estetike v vseh segmentih predstave
- domiselni ustvarjalni princip
- izpovedna moč
- interpretacijski način
- animacijska tehnika in tehnologija
- poudarki po mnenju aktualnega selektorja festivala

Na festivalu sodelujejo institucije, nevladne organizacije, umetniške akademije, neformalne skupine in posamezniki ter drugi izvajalci na področju lutkovne ustvarjalnosti (s sedežem v Republiki Sloveniji in zamejstvu) ne glede na članstvo v ULU.

Festival je tekmovalnega značaja z naslednjimi cilji:

- izbor in predstavitev najboljših dosežkov preteklih dveh let na področju lutkovne umetnosti,
- promocija in popularizacija lutkovne ustvarjalnosti pri vseh starostnih skupinah občinstva, tako doma kot v tujini,
- nagrajevanje lutkovnih ustvarjalcev in njihovih stvaritev,
- spodbujanje kakovostne in profesionalne ravni slovenske lutkovne ustvarjalnosti,
- pretok informacij in izmenjava predstav,
- predstavitev slovenske lutkovne ustvarjalnosti tujim selektorjem, organizatorjem in strokovni javnosti,
- predstavitev tuje lutkovne ustvarjalnosti v domačem prostoru,
- spodbujanje raznolikosti in hkrati povezanosti lutkovnega prostora in izraza,
- strokovna izmenjava v obliki pogovorov, posvetov, seminarjev in predavanj.

Ustanova lutkovnih ustvarjalcev

Ustanova lutkovnih ustvarjalcev (= ULU) je prostovoljna, strokovna, nepridobitna in nadstrankarska organizacija lutkovnih ustvarjalcev, ki se poklicno ukvarjajo z lutkovno umetnostjo. Ustanovljena je bila leta 2001. Namen ustanovitve ULU je predvsem skrb za razvoj gledališke kulture in lutkovne umetnosti, za kvaliteto lutkovne stroke, za navezovanje stikov s sorodnimi lutkovnimi organizacijami v tujini in za strokovno izpopolnjevanje na področju lutkovne umetnosti. Ustanova od leta 2001 organizira Bienale, osrednji lutkovni festival, ki predstavlja prerez slovenske lutkovne ustvarjalnosti zadnjih dveh let, razstave lutkovnih in likovnih ustvarjalcev ter izdaja strokovno literaturo.

Upravni odbor

Predsednik **Silvan Omerzu**

Člani **Ajda Rooss, Elena Volpi, Irena Rajh Kunaver, Katja Povše**

Strokovni odbor

Martina Maurič Lazar, Amelia Kraigher, Katarina Klančnik Kocutar

Nadzorni odbor

Renata Kalemba, Jože Zajec, Ksenija Ponikvar

Ustanova lutkovnih ustvarjalcev
Draveljska 44, 1000 Ljubljana, Slovenija
S www.uln.si
K Irena Rajh Kunaver
M +386 41 663 904
E info@uln.si

Člani Ustanove lutkovnih ustvarjalcev

Lutkovno gledališče Ljubljana

Krekov trg 2, 1000 Ljubljana

S www.lgl.si

K Špela Juntas, Edita Golob

T +386 1 300 09 76

E organizacija@lgl.si

Lutkovno gledališče Maribor

Vojašniški trg 2 A, 2000 Maribor

S www.lg-mb.si

K Katarina Klančnik Kocutar

T +386 2 22 81 9 70 / +366 2 22 81 974

E info@lg-mb.si

Društva, skupine, gledališča in posamezniki

[po abecednem zaporedju]

Amelia Kraigher

Rakitna 112, 1352 Preserje

M +386 41 932 062

E amelia.kraigher@guest.arnes.si

Barbara Orel

E barbara-orel@guest.arnes.si

Društvo Hiša otrok in umetnosti

Komenskega 9, 1000 Ljubljana

S www.hisaotrok.si

K Irena Rajh Kunaver

M +386 41 663 904

E irena@hisaotrok.si

Društvo lutkovnih ustvarjalcev

Rožna dolina CII/9, Ljubljana

K Saša Jovanović

M +386 41 632 494

E sasa.jovanovic@siol.net

Gledališče Labirint

K Tina Oman

M +386 31 262 050

E tina.oman@gmail.com

Gledališče Lalanit

S www.lalanit.com

K luna Ornik

M +386 41 990 403

E info@lalanit.com

Gledališče Življenje na nitki

Krekov trg 7, 1000 Ljubljana

S http://magic.marmelade.free.fr/bula/

K Barbara Bulatovič

M +386 40 459 962

E bbulat02@yahoo.com

Lutkovno gledališče Uš

Tomačevo 34, 1000 Ljubljana

K Renata Kalembe

M +386 31 202 706

E ushnutke@yahoo.com

Pripovedno gledališče gospodične Bazilike

Jesenkova 9, 1000 Ljubljana

S www.bazilika.com

K Katja Povše

M +386 31 301 516

E bazilika@bazilika.com

Gledališče iz desnega žepka

Dolenjska cesta 57, 1000 Ljubljana

S http://desnizepek.wix.com/desnizepek

K Boštjan Štorman

M +386 31 414 413

E desni.zepek@gmail.com

Gledališče Konj

Vrhovčeva 13, Ljubljana

S www.frufriu.si

K Silvan Omerzu

M +386 31 640 828

E silvan.omerzu@guest.arnes.si

Gledališče Lutke Zajec

Šmartinska 158, 1000 Ljubljana

S www.lutke-zajec.si

K Jože Zajec

T +386 1 541 76 73

M +386 41 665 876

E info@lutke-zajec.si

Krščanska kulturna zveza / Christlicher Kulturverband

10. Oktoberstrasse 25/III, A – 9020 Klagenfurt / Celovec, Avstrija

S www.kkz.at

K Martin Kuchling

T +43 463 51 62 43

E office@kkz.at

KUD Teater za vse

Nova ulica 1, Koroška Bela, 4270 Jesenice

S www.teaterzavse.si

K Bernarda Gašperčič

M +386 41 290 740

E bernarda@teaterzavse.si

Lutkar Cveto Sever

Selca 157, 4227 Selca

K Cveto Sever

M +386 40 333 500

Lutkovna skupina Bobek

Društvo B. O. B.

Jakopičeva 12, 1000 Ljubljana

S www.facebook.com/pages/Lutkovna-skupina-BOBEK

E lutke.bobek@gmail.com

Lutkovno gledališče Fru-Fru

Posavskega 22, 1000 Ljubljana

S www.frufriu.si

K Irena Rajh Kunaver

M +386 41 663 904

T +386 1 5346 808

E irena@frufriu.si

Lutkovno gledališče Koruzno zrno

Travniška 22, 2310 Slovenska Bistrica

S www.koruznozrno.com

K Matevž Gregorič

M +386 41 562 015

E zrno_puppets@yahoo.com

Lutkovno gledališče Kranj

Tomšičeva 22, 4000 Kranj

K Boštjan Sever

M +386 40 756 758

E bosta.sever@gmail.com

Lutkovno gledališče Nebo

Valjavčeva ulica 3, 4000 Kranj

S www.ljudmila.org/nebo

K Petra Stare

M +386 31 364 945

E nebo@mail.ljudmila.org

Lutkovno gledališče Pupilla

Glavna ulica 47, 9220 Lendava

S www.pupilla.si

K Sabina Šinko

M +386 31 510 865

E sabina.sinko@guest.arnes.si

Lutkovno gledališče Tri

Valjavčeva 12, 4000 Kranj

S www.kud-lg3.si

K Ksenija Ponikvar

M +386 40 230 879

E ksenija.ponikvar@siol.net

Lutkovno gledališče Zapik

Gregorčičeva 13, 1000 Ljubljana

S www.zapik.org

K Igor Cvetko

M +386 40 732 545

E lutke.zapik@gmail.com

Mednarodni center lutkovne umetnosti

Mladinska ulica 6, 6000 Koper

S www.mclu.info

K Maja Bavdaž Gross

M +386 41 778 061

E maja.bavdaz@guest.arnes.si

Teatro Matita

S www.teatromatita.com

K Matija Solce

M +386 40 472 730

E matija_solce@yahoo.com

Mini teater

Križevniška 1, 1000 Ljubljana

S www.mini-teater.si

K Branka Nikl Klampfer

T +386 1 425 60 60

M +386 41 314 414

E info@mini-teater.si

Mojca Jan Zoran

E mojca.janzoran@gmail.com

Teatro Papelito

Hrvatini 204, 6280 Ankaran

S www.papelito.net

K Brane Solce

M +386 31 760 765

E bsolce@yahoo.com

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MESTNA OBČINA MARIBOR

Za konstruktivno sodelovanje se zahvaljujemo
Muzeju novejše zgodovine Slovenije.

Programska knjižica 8. bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije

8. bienale lutkovnih ustvarjalcev Slovenije organizirata
Ustanova lutkovnih ustvarjalcev in Lutkovno gledališče Maribor.

Strokovni odbor festivala
Aja Kobe, Silvan Omerzu (predsednik), Ajda Rooss,
Jelena Sitar Cvetko in Danilo Trstenjak

Organizacijski odbor
Špela Hren Juhart, Katja Povše, Irena Rajh Kunaver,
Mojca Redjko in Jason M. Smith

PPP [= prav posebna podpora]
Katarina Klančnik Kocutar

za LGM Mojca Redjko
za ULU Silvan Omerzu
selektor 8. bienala Uroš Trefalt
strokovna žirija 8. bienala Simon Hart (GB),
Mojca Jan Zoran in Jasna Vastl

izdajatelj Lutkovno gledališče Maribor
zanj Mojca Redjko
prevajalec Dušan Rabrenović
oblikovalka Danijela Grgić
avtorja ilustracij Silvan Omerzu in Danijela Grgić
avtor fotografije na naslovnici Sašo Kovačič/MUZEJ NOVEJŠE
ZGODOVINE SLOVENIJE
fotografije predstav iz individualnih producerskih arhivov
obdelava fotografij MatFormat
tiskarna Evrografis
naklada 300 izvodov
Maribor, september 2015

Lutkovno gledališče Maribor, zanj direktorica
Vojašniški trg 2 A, 2000 Maribor, Slovenija
T +386 2 228 19 70
E info@lg-mb.si
S www.lg-mb.si
F https://www.facebook.com/lutkovnogledalisce.maribor

Kako do festivalskih vstopnic

Blagajna Lutkovnega gledališča Maribor je odprta vsak dan
od ponedeljka do petka med 10. in 13. uro, v torek in četrtek
tudi med 15. in 18. uro, v soboto med 9. in 11. uro ter
uro pred vsako predstavo.

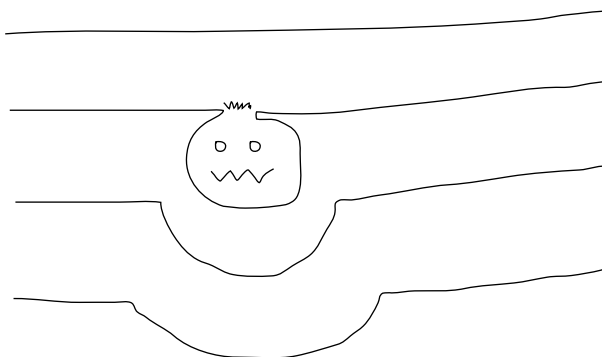
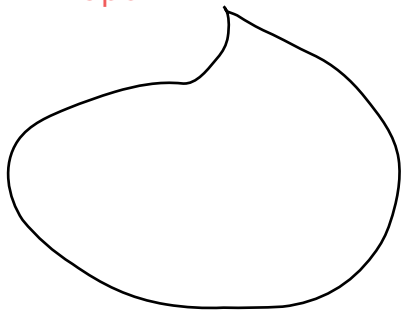
T +386 2 22 81 979
M +386 31 614 533
E blagajna@lg-mb.si

Spletni nakup vstopnic z moneto je mogoč na naslovu
www.lg-mb.si.

Cena vstopnice za katerokoli predstavo je enotna in znaša 5 evrov.
Zanje veljajo običajni sezonski popusti.
Ogled razstav, obisk strokovnih pogovorov, predstavitev in večernih
dogodkov je brezplačen.

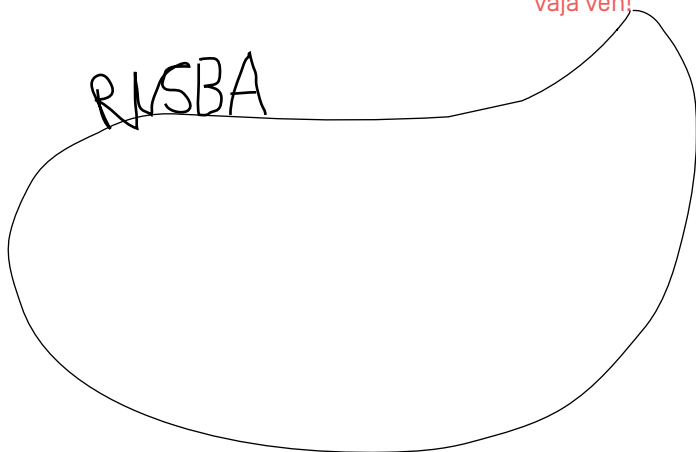

Zapomnik

An ban,
devet
podgan,
pet miši
v uhme
piši, vija
vaja ven!

RISBA

KONEC

